

SEPTEMBER

September sa nenápadne
do krajiny zľahka vkradne,
pozatvára brány letu,
sady zmení na paletu.

September hneď na začiatku
priložil si sviatok k sviatku,
deti vrátil do školy,
učí nás čtiť zákony.
Máriám hneď natrikrát
kvietok smieme darovať.

Slnko svieti skôr zo zvyku,
škola je zas plná kriku,
skončili sa prázdniny,
zas sú tu z hmly periny.

Svätý Václav zabezpečí,
že sa každý hubár teší,
pozakrýva lesy hmlami,
ponúkne nás podpinkami.

Tento mesiac Michal končí.
Ak mu slzy tečú z očí,
zima dlho nepríde,
kožuch sa nám nezíde.

Alžbeta Škurlová

PREČÍTAJ SI A POUVAŽUJ ...

...Svätojánske mušky chodia svietiť dobrým ľuďom na cestu. A niektorí dobrí ľudia sa to od nich naučili. A svietia na cestu iným. Vydávajú svetlo, veľa svetla. Je to tým, že ho v života veľa vstrebať. Niektorí priamo žiaria. Vedel by som ich zopár menovať, ale nebudem, neznášajú to. Poviem len, že jeden fúzatý sa nedávno vrátil na svoju planétu. Svetlo tých ľudí nezbadáte, aby ste ho videli, musíte byť schopní sa pozerat', a nie len sledovať. Je to iné, ako keď oblizujete očami nasprostasté titulky v novinách. Je to iné, ako keď sedíte pred telkou a žujete očami.

Aby ste videli svetlo vzácnych ľudí, musíte sa pozerat' hlavou, očami, srdcom.

Správne sa pozerat' znamená aj vidieť.

Vidieť znamená vnímať.

Vnímať znamená niečo chápať.

Chápať znamená odpúšťať.

Ak dokážete odpúšťať, viete aj žiť.

A váš život má zmysel.

Tým zmyslom sú životy iných ľudí.

Ak ste toho schopní – vyžarujete svetlo.
Také svetlo dáva vášmu životu cenu a ostatným smer
To už raz niekto povedal: „Bud' svetlo!“

Prevzaté od B. Filana z príbehu Svätôjanske mušky

Mestský úrad informuje ...

TRI OTÁZKY PRE PRIMÁTORA MESTA

1. Občanov nášho mesta bude určite zaujímať, ako je na tom hospodárenie v rámci budovy polikliniky, ktorú mesto získalo od VÚC bezodplatným predajom. Kto bude budovu spravovať? Ostanú na nej všetky doterajšie činnosti? Ako bude mesto riešiť dlhy, ktoré získalo spolu s budovou? Budú sa na spravovaní podieľať aj ostatné obce, ktorých občania tu dochádzajú za zdravotníckou starostlivosťou? A čo rýchla zdravotná pomoc, ktorá by vraj mala suplovať pohotovostné služby lekárov?

Po viac ako štyroch rokoch od prvej žiadosti o pridelenie Polikliniky Giraltovce do správy a majetku mesta, ktorú sme adresovali ešte Ministerstvu zdravotníctva SR, neskôr Prešovskému samosprávnemu kraju, poslanci PSK uznesením č. 340/2005 dňa 29.3.2005 schválili prevod Polikliniky Giraltovce na Mesto Giraltovce za kúpnu cenu 1,- Sk s účinnosťou od 1.7.2005 za podmienky prevzatia všetkých záväzkov, pohľadávok, pracovno-právnych vzťahov, zachovania zdravotníckych činností.

Po spracovaní a podpísaní zmluvy o prevode zriaďovateľskej pôsobnosti predsedom PSK MUDr. Chudíkom a primátorom mesta dňa 20.6.2005 ekonomický rozbor ukázal účtovný stav na poliklinike, a to: pohľadávky v hodnote 2.054.066,- Sk a záväzky v hodnote 1.934.969,- Sk. Na splácanie záväzkov sa spracovávajú splátkové kalendáre, hlavne SPP, a.s., VVS a VSE a uplatnenie časti dlhu do roku 2005 u veriteľa na MZ SR. Časť pohľadávok sa už zrealizovala aj úhradami záväzkov.

Majetok je v správe mesta, Oddelenia výstavby a správy majetku mesta s tým, že poliklinika má vlastný účet, ktorý zatiaľ spravuje p. Verešpejová, pracovníčka polikliniky. Poliklinika bude naďalej poskytovať všetky zdravotné činnosti ako doposiaľ, možno ak bude priestor a záujem o ďalšie zdravotné služby, mesto určite vyjde žiadateľom v ústrety.

Poliklinika poskytuje služby pre občanov mesta a širokého okolia cca 15 – 17 tis. obyvateľov, preto je v našom záujme zachovať všetky zdravotnícke činnosti. V zmysle vyhlášky MZ SR publikovanej v Zbierke zákonov č. 741/2004 NR SR dňa 29.12.2004 Giraltovce sú sídlom stanice Záchrannej zdravotnej služby pre 37 obcí a mesto Giraltovce. Doposiaľ čakáme, kto z uchádzačov dostane licenciu z MZ SR na prevádzku Rýchlej zdravotnej služby, ktorú teraz zabezpečuje Nemocnica Svidník.

2.Pán primátor, na poslednom zasadnutí MsZ si poslanci mohli vypočítať výpočet Vašej činnosti a práce MsÚ za posledný rok. Do parlamentných volieb ostáva rok, do samosprávnych niečo vyše roka. Ktorým smerom sa bude uberať Vaša riadiaca práca v tomto období? Čo nové môžu ešte očakávať občania v tomto čase?

Pred nami je posledný rok tohto volebného obdobia a čas na dokončenie prác a splnenie úloh vytýčených v mojom volebnom programe, s ktorým som sa uchádzal o priazeň občanov mesta. Do konca roka 2005 chceme ukončiť rekonštrukciu Kukučínovej ulice s vybudovaním parkoviska pri cintoríne, zrekonštruovať a zmodernizovať Dom smútku (presklený chladiarenský katafalk, doplnenie stoličiek, vymaľovanie, úprava fasády). Do konca augusta sa dokončí chodník okolo miestnej komunikácie smerom na polikliniku, úprava vodného toku vo Francovciach s vybudovaním priepustov. Podpísaním zmluvy na výstavbu 28 rómskych bytov by sa s prípravnými prácami začalo už tohto roku.

V roku 2006 chceme pripraviť výstavbu 12 b.j. na pozemku „Pri mlyne“ a rekonštrukciu Domu služieb. Pokračovať chceme vo výstavbe chodníkov v meste, úprave verejných priestranstiev, detských ihrísk. V spolupráci s Východoslovenskou vodárenskou spoločnosťou Košice chceme vybudovať kanalizáciu na ul. kpt. Nálepku.

V novembri sú pred nami voľby do VÚC s tým, že fiškálnou decentralizáciou sa zmenil tok financií pre samosprávu (mestá, obce a VÚC), preto by malo byť v záujme občanov nášho mesta a okolia, aby sa zúčastnili týchto volieb a podporili kandidátov na poslancov do PSK. Okres Svidník bude mať v novom poslaneckom zbore PSK troch poslancov, verím, že aspoň jeden bude z nášho mesta.

3. Náš časopis Spravodajca o niekoľko mesiacov oslávi svoje 20 – te narodeniny. Redakčná rada a iste aj naši čitatelia by radi poznali Váš názor na mestský časopis, ktorého tlač sa napokon zabezpečuje z mestských peňazí. Čo Vám na stránkach Spravodajcu chýba? (Nám v redakčnej rade chýba viac informácií z práce MsÚ, je možné zabezpečiť ich pravidelné uverejňovanie v mestskom časopise?)

Myslím, že Spravodajca mesta Giraltovce si získal veľa pravidelných čitateľov nielen v našom meste, ale aj v okolí. Často si ho žiadajú občania, ktorí z nášho mesta odišli, ale chcú si zachovať informovať o dianí v meste. Prezentáciou na web stránke je možnosť informovanosti ešte väčšia. Redakčná rada, ktorá zabezpečuje spracovanie článkov a oslovuje prispievateľov, si zaslúži uznanie za svoju prácu, lebo ju vykonáva vo svojom voľnom čase. Osobne mi chýba, že sa málo propagujú jednotlivé oddelenia MsÚ, podnikatelia v meste i spoločenské organizácie. Celkovo sa toho v meste deje dosť, len sa aktivity málo zviditeľňujú v regionálnych či celoslovenských médiách.

Záverom chcem popriať redakčnej rade Spravodajcu mesta do ďalšej dvadsiatky veľa úspechy, dobrých dopisovateľov (aj z radov mládeže), úspechov v práci a verím, že Spravodajca mesta Giraltovce si bude naďalej získavať svojich pravidelných čitateľov v našom meste i okolí.

Za redakčnú radu A. Škurlová

Mestská polícia informuje

1. MsP prijala oznámenie vo veci podozrenia zo spáchania priestupku proti občianskemu spolunažívaniu v zmysle ustanovenia § 49 ods. 1. písm. d zák. SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o priestupkoch), ktoré oznámila M.H. z Giraltovec. Menovaná uviedla, že ju napadla jej suseda Ľ.P. z Giraltovec bez zranenia. Po zdokumentovaní skutku vec predložená na prejednanie Obvodnému úradu v Svidníku odboru vnútornej správy v zmysle § 60 ods. 3 písm. d zákona o priestupkoch.

2. V mesiaci júl MsP zistila v siedmich prípadoch porušenie VZN mesta Giraltovec č. 24/2004, kedy na ploche mestského trhoviska bez povolenia došlo k predaju rôznych poľnohospodárskych plodín a kvetín. Priestupcovia vybavený na mieste v blokovaní.

3. Počas letných trhov dňa 1. júla 2005 hliadka MsP zistila v piatich prípadoch porušenie trhového poriadku mesta Giraltovec a to tým, že predajcovia sa neriadili pokynmi správcu a svoje vozidlá svojvoľne parkovali na verejných priestranstvách neoprávnene. Za ich konanie im bola uložená blokovaná pokuta na mieste.

4. Dňa 4. júla MsP prijala oznámenie o spáchanom priestupku proti majetku podľa § 50 ods. 1 priestupkového zákona, ktorého sa dopustil doposiaľ neznámy páchatel' tým, že ukradol z OMV Škoda 4 ks okrasných puklíc, čím pre majiteľa vozidla vznikla škoda na majetku vo výške 70,- Sk.

5. Dňa 6. júla 2005 v čase o 19.05 h nemenovaná páchatel'ka pristihnutá pri krádeži okrasných kvetín z betónového kvetináča vedľa budovy MsÚ M.V. z Brezova. Za priestupok proti majetku uložená na mieste blokovaná pokuta.

6. Dňa 6. júla 2005 vo večerných hodinách MsP prijala telefonické oznámenie, že v bare Letisko v Giraltovcach neznámy muž v podnapilom stave obťažuje hostí, ako aj obsluhujúci personál. Po príchode hliadky a zistení totožnosti bol D.D. z Miňoviec za priestupok proti verejnému poriadku postihnutý blokovanou pokutou.

Juraj Šima
náčelník MsP

VIETE ŽE ...

- Koncom júna nám meteorológovia sľubovali trojmesačné tropické leto. To sa však nekonalo, aspoň nie v prvých dvoch dekádach júla. Svojím miernym teplom a striedavými dažďami prinútil júl v poslednej dekáde rásť huby a znalci lesa si konečne prišli na svoje. Tretia dekáda júla priniesla so sebou aj sľubované tropické horúčavy, ktoré nás prehriali, dopriali nám letné kúpele i slnenie, iným však sťažili život. Nie každý má rád teplotu siahajúcu kdesi do polovice medzi 30. a 40 – ym stupňom C.
- 1. august dal o sebe vedieť už v noci. Niekoľkohodinové nepretržité blýskanie prerástlo do hrmenia, ktoré navodilo strach tých, ktorých tá hrozná hrmavica prebudila. Vzápätí nasledoval výpadok elektriny, dokonca poruchy v mobilnej sieti. Ďalšie ráno sme v meste postrádali elektrinu, chýbala aj na poliklinike mnohým pacientom a ich ošetrovateľom, na ZŠ – ke vypadlo internetové zapojenie, poruchu mali bankomaty. My, ktorí sme v noci s obavou sledovali padajúce kúsky ľadu, predchádzajúce silnému lejaku, sme kontrolovali škody v záhradkách. Tie, našťastie, okrem postfhaného lístia a posekaných uhoriek neboli veľké. Naopak, pôda, vysušená predchádzajúcimi horúčavami, sa zvlažila a oživila rastúcu úrodu. O nočnej búrke svedčila aj rozbahnená a zdvihnutá hladina Radomky i Tople.
- Na Kórei sa konečne začalo využívať bývalé Ligenzovo stolárstvo. Pán Jozef Končár si v ňom zriadil zatiaľ provizórnu dielňu na spracovanie metiel. Pomohlo to však prostrediu okolo budovy, ktoré obkolesovala vysokánska burina vyše chlapa a tú nový majiteľ dal vykosiť. Budova však nutne potrebuje opravu, aspoň zasklenie.

- V lete sme v kultúrnom dome absolvovali viaceré predajné akcie, ktoré rozširujú ponuku tovaru pre obyvateľov mesta i blízkeho okolia. Pribudli však aj nové predajne secondhandu (na poschodí Domu služieb) i nová drogéria v centre mesta, ktorá okrem čistiacich, hygienických výrobkov a papierového sortimentu má vo svojich priestoroch aj zmenáreň.
- Začiatkom júla sa mesto definitívne stalo novým majiteľom našej polikliniky. Zatiaľ zápasí s dlhmi, ktoré narástli za uplynulé obdobie, čakajú ju aj rekonštrukčné práce i drobné opravy. Sme však radi, že sa zachovala a nás nečaká dochádzanie za základnou zdravotníckou starostlivosťou.
- Združená stredná škola SD Jednota má od prázdnin nového riaditeľa. Je ním Mgr. Martin Koššala. Dlhoročný riaditeľ školy, ktorý ju viedol od jej vzniku pred dvoma desaťročiami Mgr. Štefan Digoň, odchádza do dôchodku.
- Júlový konkurz na miesto riaditeľa CVČ sa zatiaľ skončil bez výsledku, 5-členná konkurzná komisia nevybrala ani jedného z dvoch uchádzačov.
- Ďalší konkurz na miesto konateľa Mestského podniku služieb, ktoré doteraz zastával pán Ján Kmec, sa skončil úspešne. Do funkcie bol menovaný Ing. Ján Magdoško, ktorý zatiaľ preberá majetok a inventár tohto mestského podniku.
- Aktívni boli v lete naši dôchodcovia. 19. júla sa uskutočnil už tradičný výlet na kúpalisko vo Vrbove. Vyše tridsiatky odvážlivcov neodradilo ani veľmi neprijemné počasie, dokonca ani občasný dážď, pred ktorým sa ukryli v teplej vrbovskej vode. A možno o čo viac sa mračila obloha, o to lepšia nálada vládla na výlete. Nechýbala ani tradičná zastávka na Sivej brade počas spiatočnej cesty. Tu už obyčajne má vedúca klubu p. Margita Kmecová pripravené nejaké prekvapenie. Tentokrát to bola aktuálna Super Star, ale aj veselý spev a tanec účastníkov výletu. Ako dobrý bod si naši dôchodcovia pripísali nadviazanie družby s podobným klubom zo Strážskeho. Aj tu pomohla, ako to už na východe býva, ľudová pesnička, ale aj zmysel pre humor šéfy klubu.
- Podobné stretnutie s kultúrou sa konalo v rámci Zväzu postihnutých civilizačnými chorobami, ktorý zorganizoval pre svojich členov, ich rodinných príslušníkov, ale aj pre verejnosť augustový zájazd do Košíc s cieľom návštevy Botanickej záhrady a prehliadky centra mesta.
Organizáciu podujatia zabezpečovala predsedníčka Zväzu p. Osifová a p. Gazdičová. Účastníci napriek zlému počasiu pozitívne hodnotili výlet.
- Všetci sme určite s radosťou privítali, že chodníky v centre mesta až po evanj. kostol majú už nový výzor. Ak vás napadlo, že sa na úsek na moste cez Radomku zabudlo, nedajte sa pomýliť. To len treba počkať, aby iný majiteľ (nie Mesto, ale Štátne cesty) poskytl na rekonštrukciu vlastné finančné prostriedky.
- Vďaka júlovým dažďom okrem úrody v záhradách a na poliach usilovne rástla aj burina v nezaopatrených úsekoch. Všetci však vieme, že také v meste nie sú. Niektoré vlastní mesto, iné, prilahlé k budovám, je povinný kosiť a udržiavať príslušný majiteľ. Nie každý to však rešpektuje. A tak máme ulice, kde sa vôbec nekosí, resp. vysoká skosená tráva ostáva ležať na ceste a tam hnije. Takto je to napr. aj na Budovateľskej ul., ktorá navyše bola len nedávno zrekonštruovaná.
- Nové vedenie Mestského podniku služieb bude určite pokračovať v zbere recyklovateľných surovín – teda plastov, skla, papiera, železa. Je len na nás, aby sme tento materiál triedili a nezvyšovali zbytočne náklady mesta za vývoz TKO i jeho uloženie na skládke. Aby sme sa potom nehnevali, keď nám zvýšia poplatok za vývoz smetí.
- Tu patrí aj upozornenie pre tých, ktorí sa chcú legálne zbaviť starej elektroniky (bielej či čiernej), ktorí by mali vedieť, že to stačí ohlásiť vedúcemu Ms podniku služieb, príp.

p. Hlibokému, ktorý riadi prácu aktivačnej činnosti, a podnik nám spreď domu zabezpečí odvoz týchto veci na skládku, resp. na zberové miesto.

- Mesto počíta s rozsiahlejšou opravou Domu smútku. Pôjde hlavne o moderný katafalk s chladiacim zariadením, aparatúru, úpravu vnútorných priestorov i schodov vedúcich k budove. V súvislosti s tým sa uvažuje aj o zmene istej kultúry obradov. Napr. sedenie najbližších príbuzných sa premiestni do prvých radov obradnej siene. Sú požiadavky na to, aby sa zabezpečila tichá smútočná hudba počas večerného sedenia pri zosnulých v čase, keď neprebiehajú modlitby. Spôsob rozlúčky so svojim najbližším má však možnosť ovplyvniť každý sám požiadanim o zabezpečenie istých služieb, prečítania poézie či citátov z Biblie. Máme tu dobrý príklad evanjelickej komunity.

- Niektorí dospelí konštatujú, že v meste akosi chýba mládež. V lete nám mesto akoby ostarlo, je plné skôr starších ľudí, príp. malých detí hrajúcich sa na uliciach. Iní zasa namietajú, že nám mládež prešla na tzv. nočný život, keď do noci vysiada v krčmách, cez deň potom dospáva, a tak ju nevidieť. Pravda však bude kdesi uprostred – mnohí mladí využili prázdniny a zarábajú si na ďalší rok štúdia niekde v zahraničí. Nuž, doba sa mení a my s ňou.

- Naša ZŠ-ka aj v tomto roku zaznamená pokles návštevnosti. Oproti 652 žiakov z minulého roku to bude 629 školákov. Demografická krivka stále klesá, ak sledujete našu rubriku z matriky, mesačne sa narodí 4 – 5 detí, menej je aj sobášov a s tým to všetko súvisí. Na ZŠ-ke sa rozbehnú dva nové projekty, jeden týkajúci sa výučby počítačov (škole pribudne 13 nových počítačov), druhý by mal realizovať dodatočné vzdelávanie rómskeho dospelého obyvateľstva. Pribudnú aj dve nové vyučujúce roč. 5. – 9.- na matematiku a slovenský jazyk.

- Špeciálna základná škola začína v tomto roku so 62 žiakmi. Majú za sebou pracovné leto, riaditeľ školy Mgr. Kimák – Fejko venoval svoje prázdniny škole – najmä väčšiemu projektu – úprave a renovácii fasády budovy.

- Posledné plénum (mimoriadne, z 11. júla) malo na programe niektoré predaje mestského majetku: poslanci schválili predaj pozemku o rozlohe 170 m² po 750 Sk/m pre p. Martina Mikulu, majiteľa firmy Marko, ktorý na ňom – oproti autobusovej stanici vybuduje prevádzkovo – obchodnú budovu.

- Odpredala sa aj časť žiadaného pozemku pre konateľa MsBP Ing. Paľu v priestoroch bývalej kotolne, kde sa na ploche 500 m² vybuduje budova, ktorá by zastrešovala predajňu, sklady, šatňu, umyváreň a kancelárske priestory. Zo strany Bytového podniku tu bol záujem aj o kúpu priliehajúcich pozemkov na výstavbu radových garáží, poslanci tento predaj však chcú schváliť až po podrobnejšom oboznámení sa s problematikou.

- Pre Štátne cesty mesto predalo 3 nevelké plochy vedľa Radomky, a to 23 m², 69 m² a 171 m², ktoré poslúžia na prietah cesty 1/73 a zároveň sa vyrieši osvetlenie družstevných bytoviek.

- Mestské zastupiteľstvo schválilo aj odkúpenie pozemku č.1326 (zastavaná plocha) a spevnenej plochy v kat. územia Giraltovce o výmere 805 m² a tiež 8 kusov nádrží BENCALOR s výdajným stojanom na tomto pozemku za cenu 284 447,50 Sk. Mesto prispeje sumou 50 tis. Sk, aby získalo jednu z naftových nádrží pre Ms podnik služieb a prísľub vedenia SAD Prešov, že započne s výstavbou krytého nástupišt'a autobusov s nástupnými ostrovčekmi. Celá transakcia prebieha na podnet Štátnej správy hmotných rezerv v Bratislave, ktorá tieto predmety kúpy ponúkla.

- V Giraltovciach už máme retardéry, občania ich však žiadajú osadiť aj na Tehelnej, Fučíkovej a Kukučínovej ulici.

- Na podnet poslanca P. Gazdiča sa v meste možno pristúpi k osadeniu orientačných tabúľ s názvami ulíc.

- Kritizuje sa verejné osvetlenie natočené k blokom V a U, chýba tu osvetlenie vchodu G, jeho obyvatelia sa sťažujú aj na zlý stav cesty vedúcej k ich bytovke.
- V zlom stave je aj cesta k ALFE a cintorínu, ráta sa však s jej opravou, už sa pracuje aj na výstavbe parkoviska pri miestnom cintoríne.
- August sa na nás vytrvalo mračil a zásoboval nás výdatnými dávkami vody. Slnecných dni by sme boli mohli spočítať na prstoch jednej ruky. Oblačníci sa k slovu dostalo najmä v noci zo 17. na 18. august. Prietrž mračien a silný lejak zakrátko dvihli hladinu Radomky a tá tentokrát prekročila brehy a poškodila záhrady, dostala sa do pivníc i prízemných priestoroch okolitých domov. Rovnako Topľa – rozliala sa tak, že pripomínala more, a keď pamätníci minulého roku v lete hovorili o nevidaných záplavách, tentokrát museli skonštatovať, že tak rýchlo a tak ďaleko ešte Topľu nevideli vystúpiť v brehov. Našťastie, dážď ustal a voda sa vrátila do koryta. Opäť nám pripomenula silu prírody, ktorá sa vie otriasť z pohrôm a zahladiť vzniknuté škody.
- Po týchto lejakoch nám zhora nás z hora odškodnili bohatou nádielkou húb. Rozrástli sa dubáky, hríby i kuriatka, najlepší znalci si prinášali aj plné košíky červeňákov.
- Základná škola má pre nás dobrú správu. Na základe úspešnej realizácie projektov Otvorená škola Infovek z rokov 2003 a 2004 má škola schválený aj na tento školský rok projekt Infovek 2005, v rámci ktorého naše zéeeška získala 100 000,-Sk. Suma bude slúžiť na zakúpenie siedmich nových počítačov a digitálneho fotoaparátu, tiež na otvorenie miestnosti na sprostredkovanie internetu pre širokú verejnosť v priestoroch CVČ (pavilón C, bývalá MŠ). **Prístup k internetu majú záujemcovia od 22. augusta 2005 od pondelka do piatku v čase od 16,00 do 18,00 hod.** Prevádzkovať túto službu bude p. Matiková, ktorá uvedie záujemcov o prácu s internetom do základnej problematiky.

Alžbeta Škurlová

PEDAGOGICKO- PSYCHOLOGICKÁ PORADŇA V GIRALTOVCIACH

Riaditeľ PPP PaedDr. Vladislav Artim v spolupráci s primátorom mesta p. Jánom Rubisom zriaďujú v našom meste detašované pracovisko Pedagogicko -psychologickej poradne Svidník.

Filozofiou projektu je pomoc rodičom deti, ktorý majú problém s rôznymi poruchami učenia, aby nemuseli dochádzať do Svidníka.

Túto prácu budú v našom meste zabezpečovať odborní zamestnanci PPP. PaedDr. Vladislavovi Artimovi sme položili niekoľkými otázkami.

1./ Aká je cieľová skupina vašich klientov na ktorú sa zameriavate ?

Cieľovou skupinou našej PPP sú deti a mládež od 3 rokov až do ukončenia školskej dochádzky, respektíve až do prípravy na povolanie.

Zameriavame sa na tri úseky:

- úsek logopedický - oblasť narušenia komunikatívnych schopností a problémov v učení (písanie, čítanie, počítanie)
  - úsek psychologický - oblasť psychodiagnostiky a celková starostlivosť o deti a mládež
  - úsek výchovno-poradenský – tento má na starosti profesijnú orientáciu deti a mládeže, ako aj včas podchytiť deti zo sociálne slabšieho prostredia.
- Všetky tri úseky majú na starosti primárnu antidrogovú prevenciu a včasne sledovanie deti, kde je možné ohrozenie soc. patologickými javmi.

2./ Ktoré sú najčastejšie poruchy učenia u detí a ako by mali postupovať rodičia, ktorým sa zdá, že ich dieťa nedosahuje výsledky primerané vynaloženému úsiliu?

Pozitívne vnímame fakt, že našu poradňu čím ďalej, tým viac vyhľadávajú rodičia, ktorí majú nejaký problém s dieťaťom. Pretože, ako sám názov hovorí, pedagogicko – psychologická poradňa by mala slúžiť ako poradenské zariadenie, ktoré by malo byť nápomocné rodičom pri odstraňovaní problémov pedagogicko – psychologických. Najčastejšími poruchami sú poruchy dyslexie . Ide o poruchy v čítacích schopnostiach. Je to vývinová porucha prejavujúca sa neschopnosťou naučiť sa čítať, i keď dieťa ma bežné vyučovacie podnety, ma primeranú inteligenciu a sociokultúrnu príležitosť. Ako vieme čítanie je vstupnou bránou k učeniu. Ak rodič alebo učiteľ včas zistí, že jeho dieťa číta pomaly, zamieňa si tvarovo a znakovo podobné písmena, hláskuje keď by malo už čítať plynulé v takýchto prípadoch by mal vyhľadať práve nás. (Ved' aj významné osobnosti trpeli alebo trpia touto chorobou (Albert Einstein, Tom Cruise)

3./ Kedy by mal rodič navštíviť logopéda ?

Svetová zdravotnícka organizácia /WHO/ zaraďuje komunikačnú schopnosť na 3. miesto z hľadiska závažnosti porúch. Je to preto, že dieťa z poruchou výslovnosti sa javí ináč, aké v skutočnosti je. I keď fyzický neznalosť hlások alebo zajakávanie nebolí, ale má to vždy dopad na sebavedomie dieťaťa. Ved' sa aj vraví, že podľa reči poznáš človeka. Preto ak rodič zistí problém, včasné podchytenie je v priamej úmere s dobrou prognózou. Teda aj keď u 4 -5 ročného dieťaťa zistíme, že sa zajakáva netreba návštevu v našej poradni odkladať. Naša poradňa uskutočňuje v septembri a októbri depistáž – včasné vyhľadávanie priamo na škôlkach z následným objednávaním dieťaťa na cvičenie.

4./ Vo verejnosti prevláda názor, že ľudia sa obávajú návštevy psychológa?

Vieme poradiť rodičom pri diagnostikovaní dieťaťa, dodávame že môžeme zistiť či jeho dieťa nie je napr. mimoriadne nadané alebo ma vlohy na cudzie jazyky a pod., preto nemusia mať iné obavy zo psychológa.

5./ Je všeobecne známe , že často evidujeme realitu mnohých našich otcov ale aj matiek, ktorí dlhodobo pracujú v zahraničí príp. v Českej republike. Ako by vedela poradňa pomôcť týmto rodinám ?

Ekonomická situácia núti riešiť situáciu v jednotlivých rodinách aj odchodom za prácou do zahraničia a tak vzniká svojim spôsobom neúplná rodina čo má dopad na to, že ich dieťa bude ohrozené patologickými javmi a s poruchami správania. Zámery PPP viedli p. riaditeľa k aktívnej práci s týmito deťmi aj na základe aktívnej antidrogovej prevencie a karietovom poradenstve, preto verí v dobrú spoluprácu so starostami i riaditeľmi škôl a zároveň dodáva, že uvedené odborné služby sú **bezplatné**. Najideálnejšie je ak rodičia vyhľadávajú našu poradňu sami.

***Poznámka:** Bližšie informácie, kde bude zriadená PPP uverejníme v najbližšom čísle a vo vývesných skrinkách v meste.*

RR.

Žijú medzi nami

Čas v živote človeka je viacrozmeraná veličina. Čas nepočká, jeho tempo je nemenné a my musíme dodržiavať rytmus svojich dní. Aj teraz nastal čas školy. Naplno otvorila svoje brány a jej život sa rozbehol na plné obrátky. Škola – to je svet sám o sebe. Čo všetko tvorí jej mozaiku? Žiaci, učitelia, ale aj celý rad ľudí potrebných k prevádzke školy. Dlhé roky pracovala v našej Základnej škole pani MÁRIA STUDENÁ ako upratovačka. Aký bol jej život? Čo jej priniesol? Kam ju posunul? To sú otázky, na ktoré chceme nájsť spoločnú odpoveď v čase keď slávi svoje 75. narodeniny a v čase keď škola opäť otvára náruč pre svoje deti.

Pani MÁRIA STUDENÁ sa narodila 6. 7. 1930 tu v Giraltovciach. Tu absolvovala Základnú školu a tri meštianky. Ako 15. ročná začala slúžiť u pani Zajícovej v kuchyni. Po troch rokoch neľahkej školy v kuchynskej prevádzke, prešla pracovať do mäsových závodov. Už odmala sa musela tvrdo predierať životom. Spomína aj na hladové roky počas vojny. Najväčší hlad bol v roku 1942, hovorí, že aj tri dni nemali čo jesť, zásobovanie zlyhalo, nebol prisun potraviny a chýbali aj peniaze. Čas vojny poznačil veľa ľudí a poznačil aj ju. No ťažké detstvo dokonale pripraví človeka pre život. Asi je to tá najlepšia škola, zažiť všetko na vlastnej koži, hlad, utrpenie, a tak sa človek naučí vážiť si dni, keď je všetkého dosť.

V roku 1950 sa pani MÁRIA STUDENÁ ako 20 ročná vydala za JOZEFA STUDENÉHO. Zoznámili sa cestou brata s ktorým pán STUDENÝ spolu slúžil pri vojsku. Život to takto zariadil, ona rodená Giraltovčanka, si zobrala manžela z druhého konca republiky z Novej Vsi nad Žitavou. Vrávi sa, že láska všetko prekoná, a tak jej manžel si našiel svoj domov u nás. Postavili si rodinný domček a vychovali spolu 5 detí. On absolvoval keramickú školu, pracoval ešte 3,5 roka na Trati družby, no potom si našiel trvalé zamestnanie v našej tehelni a tam pracoval až do invalidného dôchodku. Bol veľmi šikovným človekom a dobrým a starostlivým otcom a manželom. Pani STUDENÁ ako mladá matka sa starala o deti a na jej pleciach bol aj celý chod domácnosti. Roboty bolo vždy neúrekom, no deti postupne odrastali a ona v roku 1967 nastúpila pracovať do pomerne novej budovy školy ako upratovačka. Kolektív v škole hodnotí ako veľmi dobrý, nerobili rozdiely medzi sebou, naopak, spolu s učiteľmi oslavovali, denne sa rozprávali a vždy bolo o čom. Spolu vychovali aj žiakov, pani STUDENÁ vraví, že deti mala vždy rada a tak s nimi nemala žiadne problémy. Chápala ich a vedela tolerovať ich detské výstrelky. V škole si odpracovala 24 rokov a s prácou bola veľmi spokojná.

V roku 1991 sa s ňou rozlúčila a odišla do definitívneho dôchodku. No kolektív jej prirástol k srdcu a veľmi jej chýbali hodiny strávené v škole, no musela sa zmieriť s tým, že

nastal čas oddychu. No ten čas nastal iba relatívne, veď ona je plná sily a energie ešte dnes, nieto pred 14 rokmi, keď odchádzala na dôchodok.

Pôsobí na mňa ako človek práce, človek ktorý každú chvíľu niečo robí, nevie zaháľať. Snaží sa svoje dni prežiť naplno, zanechať viditeľnú stopu. Všetko má akosi samozrejme zariadené, premyslené. Všetko do seba zapadá, jedna práca nadväzuje na druhú a medzitým si pri kávičke vylúšti krížovku a nájde si čas aj na návštevu dcéry v Tlmačoch. Tieto 2 týždňové návštevy sú jej dovolenkou – relaxom, ktorý si z času na čas dopraje. Sama vrav, že rada odcestuje, ale rada sa vráti aj domov. Je to veru tak, „starý strom nepresadíš.“

Pani Mária Studená má dobrý vzťah k ľuďom, nie je nejaká citlivka, no nerada vstupuje do konfliktov, radšej ustúpi a čaká. Tvrdí, že hádať sa je zbytočné, skutočne, veď žiadna hádka nič nevyrieši, ale múdry nadhľad nad vecou a odstup vždy pomôže. Takto riešila všetky dilemy svojho života, rozvážne a s pokojom.

A čo robí dnes? Všetko. Zvláda dennú prácu, stará sa o ročnú vnučku, teší sa peknému vzťahu s dcérou a všetkému, čo jej deň prinesie. Pecnému ránu, dobrému slovu, rozkvitnutej záhradke a oslovuje ju aj príroda. Je vášnivou záhradkárkou, rada háčkuje, vyšíva a pletie. Vnučky obdarúva ručnými prácami.

Je človekom priamym, otvoreným, vždy hľadala silu vo viere v Boha, ktorá ju v ťažkých chvíľach podržala nad rozbúrenou hladinou. Keď sa dnes zamýšľa nad svojim osudom, je spokojná s tým ako zvládala všetky problémy života. Iste aj dnes nie vždy svieti slnko, prídu aj mraky a búrka, ale všetko sa stratí a obloha jej života opäť radostne zažiarí.

Anna Mitaľová

V polčase života

V týchto dňoch sa dožíva významného životného jubilea členka našej redakčnej rady **Anna Mitaľová**.

Premýšľajúc o poslaní človeka v súvislosti so životom našej kolegyne, môžeme konštatovať – prežíva svoj život v tej najlepšej spoločnosti, akú si človek môže želať. Celý svoj pracovný život trávi obklopená knihami, ony sú objektom jej práce a zároveň náplňou jej záujmov. Z nich čerpá duševnú silu, pokoj, vyrovnanosť, ktorý oslovuje návštevníkov knižnice, prichádzajúcich sem nielen po zaujímavú knihu či časopis, ale aj po dobré slovo.

Ním naša Hanka nešetří ani v rozhovoroch s ľuďmi, ktorí ju vyhľadávajú a ktorých dokáže predovšetkým trpezlivo vypočuť, ani vo svojich príbehoch o ľuďoch, ktorým sa venuje na stránkach nášho Spravodajcu v rubrike Žijú medzi nami.

Známa a uznávaná je aj jej činnosť v mestskom rozhlase a pri rôznych kultúrnych podujatiach v našom meste.

Má zmysel pre pravdu, s tým súvisí jej otvorená povaha, rada pomenúva veci priamočiaro, bez zbytočného manévrovania. A to už v dnešnej dobe plnej vypočítavosti nie je také samozrejme. Jej rodinné zázemie i zmysel pre duchovno ju priviedli k hlbokéj viere v Boha. S tým súvisí jej práca v evanjelickom laickom zbere, kde sa venuje zborovému spevu, no prispieva aj umeleckým slovom. Svojím doterajším životom kráča vyrovnane, pokojne a sebavedome, cítiac pevnú oporu a lásku svojich najbližších. Istotu a pokojné porozumenie nachádza u manžela Jána, svoju lásku zasa delí rovnakým dielom medzi štyroch mužov, ktorí vyplňajú až po okraj jej život – manžela i troch synov – Janka, Daniela a najmladšieho Ľuba. V živote to už tak býva: aké poslanstvo vysielame k ľuďom, také sa nám aj vracia. A tak Hanka dostáva od svojich synov veľa lásky, úcty a pozornosti. Myslia na ňu aj vo vzdialenej

cudzine a ich radosť sa násobí pri spoločných stretnutiach počas opakovaných návratov domov.

Naša kolegyňa si rozvážne buduje svoje rodinné hniezdo, útulný domov, kde všetci nachádzajú oporu, cítiac pevnú pôdu pod nohami, a naberajú silu na denné životné zápasy. A to je veľké životné umenie, ktoré ovláda iba dobrá a múdra mama.

Päťdesiatka nie je vek, kedy by sme mali robiť nejaké záverečné účtovanie. Je to skôr prvé vážnejšie životné pozastavenie s cieľom prehodnotiť svoj doterajší život a vytýčiť si plány do budúcnosti. To prenechávame na našu oslávenkyňu.

My za náš kolektív želáme Hanke, aby jej srdce naplňal pokoj, láska, dobro a porozumenie k ľuďom, ktorých stretáva. Nech sú tí ľudia hodní jej lásky a dokážu ju vracať v plnej miere.

Nech jej nechýba šťastie a zdravie, ktoré sú v živote také prepotrebné.

Nech nachádza pocit naplnenia vo svojej každodennej práci a oázu pokoja a lásky vo svojej rodine. A predovšetkým nech stále nachádza v sebe silu veriť v ľudské dobro a vieru a nádej v etiku ľudských vzťahov.

Za redakčnú radu

A. Škurlová

OZRO - RK GIRALTOVCE

Na základe dohody medzi ÚPSVaR (Úrad práce soc. vecí a rodiny) a Občianskym združením rómskych občanov – RK Giraltovcie sa OZRO-RK zaviazalo vykonávať menšie pracovné služby pre mesto, ale aj samotných Rómov.

V roku 2004 a 2005 je zaradených 70 uchádzačov o zamestnanie. (UoZ).

UoZ v rámci aktivačnej činnosti realizovali a realizujú tieto práce:

- úprava a čistenie verejných priestranstiev (aj v zime)
- likvidácia TKO spojená s likvidáciou divokých skládok
- úprava terénu (lokality na výstavbu soc. bytov)
- čistenie miestneho potoka, ako aj jeho prehlbovanie

Ak by sme chceli vyčísliť ekonomický prínos pre mesto, tak by sme sa museli trochu pohrať s číslami. 70 UoZ odpracovalo za obdobie od 1.8.2004 – 31.7.2005 30 960 hodín.

Hodnota vykonaných prác by činila 1 393 200 Sk.

Po odpočítaní príspevku od soc. fondu 632 960,- Sk ekonomický prínos pre mesto by bol 760 240,- Sk.

Neviem, či je to veľa, alebo málo, to nechám na posúdenie kompetentným.

OZRO-RK z príspevku od soc. fondu platí 5 zamestnancov, ktorí riadia činnosť aktivačných prác, čiže vytvorili sme 5 pracovných miest s priemerným hrubým platom 6 500,- Sk. Cena práce činí v priemere 8 600,- Sk.

Zo zbytku, ktorý nám ostáva, sa nakupuje pracovné náradie, ochranné pracovné prostriedky, ako aj poskytuje sa občerstvenie v hodnote 20,- Sk pre jedného na deň (nie každý mesiac). Okrem tejto činnosti sa OZRO – RK zameriava na školskú a predškolskú činnosť, hlavne v spolupráci so ZŠ a SZŠ.

Či sme dosiahli nejaké úspechy? Zatiaľ sa to nedá zhodnotiť. Pevne verím, že po 2 rokoch trvania projektu týkajúceho sa školstva budeme môcť povedať. Áno, nastúpili sme správnu cestu.

OZRO – RK Giraltovcie má 75 registrovaných členov. Má výbor, ako aj revíziu komisiu. Predsedom, ako aj prvým štatutárom je J. Cina , jeho zástupcom je Ladislav Študy a Ernest Študij . Činnosť, ako aj registrácia bola schválená Ministerstvom vnútra SR.

Štatutár OZRO-RK: J.Cina

CHCEME BYŤ STÁLE LEPŠÍ

*Príprava nového školského roka v **Združenej strednej škole SD Jednota Gíraltovc**e je zároveň príležitosťou vrátiť sa k výsledkom, ktoré sme dosiahli v predchádzajúcom školskom roku, nadviazať na úspechy a poučiť sa z neúspechov.*

Školský rok 2004/2005 môžeme v našej škole považovať za náročný, ale zároveň v mnohých oblastiach našej činnosti úspešný. Dôsledné sledovanie dlhodobých, ale aj krátkodobých cieľov, hľadanie nových zaujímavých foriem, poctivá práca pedagogických zamestnancov prispeli k ďalšiemu skvalitňovaniu výchovy a vzdelávania v našej škole. V škole je otvorený široký priestor pre osobnostný rozvoj každého jednotlivého žiaka, zodpovedajúci jeho možnostiam a potrebám. Učitelia sa snažili byť predovšetkým režisérmi procesov učenia sa žiakov. Okrem kognitívnej zložky postojov pracovali na individuálnom chcení, motivácii žiakov učiť sa i na individuálne prejavovanej emocionalite. Snažili sa v rámci vyučovacieho procesu i mimo vyučovania rôznymi formami viesť žiakov k samostatnosti a tvorivosti. Ťažisko našej výchovnej práce bolo v cieľavedomej organizácii aktivity žiakov, pričom sme sa snažili neredukovať naše výchovné pôsobenie iba na jednostranné vonkajšie donucovanie, ale dôraz sme kládli na uvedomelosť a aktívnu činnosť žiakov, rozvíjanie ich rozumu, citov, vôle, morálnych a charakterových vlastností.

Združenú strednú školu SD Jednota navštevovalo v minulom školskom roku 339 žiakov v študijných odboroch škola podnikania, obchodný pracovník, podnikanie v remeslách a službách a učebných odboroch hostinský a predavač. Štúdium ukončilo maturitnými skúškami 51 žiakov študijných odborov a záverečnými skúškami 23 žiakov učebných odborov.

Už tradične sme sa snažili ponúknuť našim žiakom pestrý výber rôznych možností, ako sa realizovať, rozvíjať a prejaviť svoju osobnosť nielen v rámci vyučovacieho procesu, ale aj v čase mimo vyučovania. Žiaci mali možnosť pracovať v rôznych záujmových krúžkoch. Spomeňme krúžky informatiky, rozvíjania sa v anglickom a nemeckom jazyku, administratívy, stredoškolskej odbornej činnosti, barmanský, literárny, ale aj krúžky športového zamerania – aerobiku, kondičnej kulturistiky, futbalový.

Talentovaným žiakom venovali učitelia i majsterky odborného výcviku pozornosť priamo vo vyučovacom procese individuálnym prístupom, ale aj zapájaním žiakov do rôznych súťaží nielen v rámci školy, ale aj na okresnej, regionálnej a krajskej úrovni.

Výrazný úspech dosiahla žiačka 4. ročníka študijného odboru obchodný pracovník Lucia Harčariková, ktorá so svojou prácou Holocaust a Gíraltovc pod vedením Mgr. Kalafovej získala v stredoškolskej odbornej činnosti v obvodnom kole 1. miesto a v krajskom kole 4. miesto.

V okresnom kole olympiády v anglickom jazyku získala Paulína Leškaničová zo študijného odboru škola podnikania 3. miesto, pripravovala PhDr. J. Bačišinová.

Úsilie PaedDr. Baranovej podchytiť záujem žiakov o umeleckú prezentáciu bolo korunované úspešnými prehliadkami v rámci školy, ale aj okresu. Žiačky nadstavbového štúdia sa zúčastnili okresnej súťaže v zhotovovaní vianočných betlehemov, kde získali 2. a 3. miesto. Okresnej súťaže o najkrajšieho strašiaka sa zúčastnili žiačky 1. A a 3.A, získali dve 1. miesta.

Lucia Tušeková z 2.A triedy zvíťazila v regionálnom kole Hviezdoslavovho Kubína v prednese prózy a postúpila do krajského kola (pripravovala Mgr. Kalafová).

O praktických zručnostiach našich žiakov sa neustále presviedča aj široká verejnosť. Prehliadka zručností žiakov v rámci Dňa otvorených dverí v novembri 2004 prilákala nielen žiakov končiacich ročníkov ZŠ z Gíraltoviec a okolia, ale aj obyvateľov nášho mesta. V spolupráci s Osvetovým strediskom vo Svidníku sa naša škola prezentovala vo

Svidníku výstavkou slávnostných tabúl' pre rôzne príležitosti, darčkových košov a balíčkov, ako aj praktickými ukážkami činnosti žiakov pri príprave na budúce povolanie. V Prešove sa naši žiaci zúčastnili súťažnej prehliadky prípravy jedál – gril party. Už teraz sa vybraní žiaci pripravujú na celoslovenskú súťaž v odborných zručnostiach, ktorá sa uskutoční v októbri v Prešove.

Veľký kus práce vykonali naši učitelia od septembra 2004 na príprave jazykového projektu Comenius I Školské partnerstvo (Sokrates) s názvom Chamois. Naším partnerom je škola vo Francúzsku v oblasti Chambéry v meste La Motte-Servolet. Koordinátorkou projektu v našej škole je PhDr. Bačišinová, ktorá má najväčší podiel na tom, že náš projekt bol v júli schválený už aj v Bruseli. V októbri očakávame našich priateľov z Francúzska u nás, v júni by mali vycestovať naši žiaci a pedagógovia do Francúzska.

Práca s mládežou je náročná a jej výsledky sa dajú očakávať v horizonte mesiacov, ale niekedy aj rokov. Musíme veriť, že vynaložené úsilie našich pedagogických zamestnancov padne na úrodnú pôdu a kladne sa prejaví na mladej generácii opúšťajúcej brány našej školy.

PaedDr. Martin Koššala, riaditeľ školy

Stručná informácia o činnosti ZUŠ v Giraltovcích počas školského roka 2004/2005

ZUŠ v Giraltovcích v školskom roku 2004/2005 navštevovalo celkom 545 žiakov v hudobnom, tanečnom, literárno-dramatickom a výtvarnom odbore, z toho 254 v hudobnom, 206 v tanečnom, 38 v literárno-dramatickom a 47 vo výtvarnom. Toto číslo predstavuje pravdepodobne najvyššiu zaškolenosť v rámci Slovenska. Celoslovenský priemer zaškolenosti školopovinných žiakov na ZUŠ je asi 10%. V rámci školského úradu Giraltovcie máme 40% zaškolenosť.

Vyučovacie proces zabezpečilo 14 interných vyučujúcich a 7 externých vyučujúcich.

Na škole pracovalo 7 kolektívnych telies, na ktoré sme právom hrdí. Sú to - detská ľudová hudba, ľudová spevácka skupina, sláčikový orchester, akordeónový orchester, tanečná kapela, spevácky zbor a dievčenský spevácky zbor a taktiež detský folklórny súbor „Giraltovcian“.

Počas roka sa naši žiaci zúčastnili na rôznych súťažiach, koncertoch a iných verejných vystúpeniach:

Výsledky súťaží:

- Spevácka súťaž „Giraltovsky hudák“ – II.kat. -3.miesto L Roguľová, A. Perželová, III.kat. - 3.miesto K. Katingerová, IV.kat. - 2.miesto V.Kašperová, 3.miesto M. Katingerová
- Bohúňova paleta – výtvarný odbor – bronzové pásmo – M. Šimková, čestné uznanie - M. Matisová
- Regionálna súťaž v speve ľudových piesní – 1.miesto A. Perželová, a V. Kašperová
- Medzinárodná gitarová súťaž Bojnice – 5.miesto E. Kovalčíková, 7.miesto L. Chrzanová
- Okresná súťaž „Slávik Slovenska“ – 2.miesto A. Perželová
- „Stropkovská klavírna jar“ – I.kat. 1.miesto D. Šinaľová, I. BačKayová, II.kat. 1.miesto D. Foltínová, 2.miesto J. Petrovičová
- Medzinárodná gitarová súťaž Dolný Kubín – 5.miesto L.Chrzanová
- Súťažná prehliadka detských ľudových hudieb Giraltovce – 1.miest dievčenská ľudová hudba „Sedmokrásky“ Giraltovce, 2.miesto Detská ľudová hudba Giraltovce
- Celoslovenský akordeónový „Musette festival“ Rajecké Teplice – II.kat. zlaté pásmo –P. Marcin, strieborné pásmo N. Vašková, III.kat. bronzové pásmo Ľ. Moľová, IV. at. duetá strieborné pásmo P. Marcin a N. Vašková, V.kat. strieborné pásmo J. Katuščaková

Koncerty a vystúpenia na akciách mesta:

- giraltovské predvianočné a letné trhy
- Vianočný koncert
- Poľovnícky ples
- verejný koncert k MDŽ a ku Dňu učiteľov
- absolventský koncert
- ZUŠ zorganizovala verejné koncerty študentov a pedagógov VŠMU, Prešovskej univerzity a Szkoly muzycznej z poľského Sanoku.

Okrem toho sme prispeli programom na rôzne ďalšie akcie podľa požiadaviek organizátorov.

Mgr.Peter Z a j a c

riaditeľ školy

Z ČINNOSTI MATERSKEJ ŠKOLY

Predškolská výchova v materskej škole sa realizuje podľa Programu a vzdelávania detí, ktorý vstúpil do platnosti v roku 1999. Okrem plnenia cieľov a úloh vyplývajúcich z tohto základného dokumentu, realizuje naša škola množstvo ďalších aktivít a činností. Chcem spomenúť tie z nich, ktoré mali veľký ohlas a zaujali deti, rodičov i širšiu verejnosť uplynulom školskom roku.

V septembri sme usporiadali školskú šarkaniádu – deti vo všetkých triedach tvorili šarkanov, ktoré boli použité na výzdobu tried a šatní.

V októbri sme v rámci projektu *Škola podporujúca zdravie* realizovali *Svetový deň chôdze*- pripravili sme pre deti pohybové aktivity s využitím rôznych druhov chôdze v prírodnom prostredí.

Milou akciou boli tiež besiedky so starými rodičmi, ktorých sme pozvánkou pozvali do materskej školy, aby sa presvedčili, čo všetko už ich vnúčatá dokážu. Deti ich potešili nacvičeným programom a darčekom.

V tom istom období mohli deti, rodičia i starí rodičia obdivovať výstavku jesenných plodov ovocia a zeleniny pod názvom: „*Jeseň pani bohatá...*“

Mesiac október bol bohatý na množstvo podujatí. Prebehli aj triedne kolá v speve ľudových piesní, po ktorých nasledovala účasť na súťažnej prehliadke „Giraltovský hudák“. Odborná porota ocenila tri dievčatá z našej školy – 1. miesto Barbora Tomková, 2. miesto – Viktória Mihalčíková, 3. miesto- Beáta Bakaľarová.

Na veselú nôtu sme pokračovali v novembri, keď sme uskutočnili *Veselý deň tanca* – zaviedli sme tradíciu dňa tanca a realizovali sme ho štafetovým spôsobom medzi triedami a zamestnancami.

Celý mesiac november bol aj prípravou na mesiac vianočný t.j. december.

Na začiatku mesiaca sme básničkami, vinšovačkami a piesňou *Vitaj v našej škole milý Mikuláš* privítali Mikuláša, ktorý odmenil deti balíčkami so sladkosťami.

Naše prípravy na Vianoce a Zimu vyvrcholili výstavkou – „*Zima a Vianoce v našej škole!*“ Šikovné ruky učiteliek výstavkou prác vykúzlili krásnu zimnú a vianočnú náladu. Túto náladu sa podarilo preniesť i do triednych besiedok pod názvom: „*Šťastie, zdravie, pokoj, lásku – vinšujeme Vám.*“

Nový rok a mesiac január bol tiež bohatý na zaujímavé aktivity. V snahe rozvíjať kooperatívne správanie a ochotu podeliť sa s druhými sme realizovali „*Deň mojej obľúbenej hračky.*“

Zima ako ročné obdobie bola tiež námetom na prednes básní na túto tému s názvom „*Sviatok básní.*“

„*Snehová sochárska dielňa*“ – to je pomenovanie súťaže o najkrajšiu snehovú sochu na školskom dvore.

Na konci januára sme sa všetci usilovne chystali na „*Fašiangový karneval*“ – Deti sa predstavili v krásnych maskách a zatancovali si a zatancovali si a zabavili sa vo veľkej sále kultúrneho domu.

Vo februári pred zápisom do ZŠ sme usporiadali „*Veľkú matematickú olympiádu*“ – zameranú na riešenie úloh a hlavolamov zo všetkých okruhov matematických predstáv.

Matematike a upevňovaniu poznatkov o geometrických tvaroch bola venovaná „*Tvorba geometrických obrázkov*“. Deti vytvárali „*Najkrajší geometrický obrázok*“, z ktorých sa potom usporiadala výstava.

Mesiac marec sme venovali knihám. Vo všetkých triedach sa uskutočnili výstavy kníh z domáceho prostredia, spojené s čítaním ukážok pod názvom: „*Kniha, ktorú mám rád.*“

Celoročne sme tiež v rámci projektu: „*Škola podporujúca zdravie*“ pracovali s knihou zameranou na starostlivosť o chrup: „*Ako vlk (kašľal) šušľal.*“

Navštívili sme tiež knižnicu i kníhkupectvo v našom meste.

V apríli sme realizovali v rámci „*Dňa zeme*“ – brigádu – zameranú na zber odpadkov na školskom dvore a priľahlých uliciach.

Starostlivosť o prírodu a životné prostredie zahŕňal aj tzv. „*Eko týždeň*“, v rámci ktorého sme do činnosti zaradili eko hry, vychádzky, eko kresby, a pod.

Mesiac máj sa pre nás i deti niesol v znamení príprav na „Deň matiek“, drobnými pozdravmi, programom a darčekmi potešili deti svoje mamičky vo všetkých triedach. Tradičnou aktivitou, ktorá sa tiež uskutočnila v máji je súťažná prehliadka v speve uspávaniek a starostlivosť o bábätká „Miss bábika.“

Zdravú výživu propagujeme realizáciou „Svetového dňa mlieka“. Vo všetkých triedach sme pre deti pripravili mliečne bankety zamerané na konzumáciu mlieka a mliečnych výrobkov. Zdravia a jeho podpory sa týkalo podujatie „Dni zdravia a športu! t.j. týždeň pohybových aktivít, zameraný na všetky okruhy telesnej výchovy. V rámci tohto týždňa sa uskutočnila súťaž o najlepšieho gólmána – pre chlapcov a súťaž o najlepšiu hádzanárku pre dievčatá.

„Cesta do sladkej krajiny“ – Deň detí v našej škole mal podobu zábavy, plnenia rôznych športových, vedomostných a iných úloh, za splnenie ktorých deti dostali odmenu.

Prípravkári sa v júni zúčastnili výletu do Prešova spojeného s návštevou divadelného predstavenia „Veľmi pyšná princezná“.

V polovici júna sa uskutočnila aj súťažná prehliadka v prednese rôznych literárnych žánrov, spojená dramatizáciou textu a výrazným prednesom „Moja rodná reč“.

Záver školského roka patril „Rozlúčke so školou.“ Deti boli obdarované stužkami, dostali pekné farebné vysvedčenie a pri hudbe a občerstvení sa rozlúčili so školou.

Kto z vás si prečítal tieto riadky, nazrel tak trochu do našej práce počas celého roka. Moje poďakovanie patrí celému pedagogickému kolektívu i ostatným zamestnancom, ktorí tiež prispeli k úspešnému uskutočneniu spomínaných podujatí.

Želáme si teda, aby naša škola bola pre deti druhým domovom, aby v nej vládla zdravá atmosféra, aby sa nám darilo postarať sa o harmonický rozvoj osobnosti našich detí.

V popredí výchovy ostáva vždy láska k deťom. Slovo materská je v názve našej inštitúcie opodstatnené. Bez lásky, radosti, citového a materinského citu by sa nikdy nepodarilo vybudovať základy, na ktorých bude dieťa stavať po celý svoj život.

Daniela Roguľová
riaditeľka školy

STREDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOSŤ

/Pokračovanie/

Giraltovce a holokaust

3. Vlastná práca

Podľa mestskej kroniky bolo v roku 1939 v Giraltovciach 51 židovských rodín, do roku 1942 zostalo iba 8 rodín (kronika mesta Giraltoviec, str.22). Osud každého z nich bol osobitý. Mnoho z nich prežilo rovnaké útrapy, bolesti, nádeje. Mohlo ho prežiť stovky ľudí naraz, niektorí 10. januára, iní 15. augusta. Cesta bola v mnohom rovnaká, možno aj prežitie. Dôležité je vedieť o tom a uvedomiť si, že nacizmus nezanikol v roku

1945, že mnohí prežili, v ďalšom živote boli úspešní a teraz ako starí ľudia očakávajú, že svet sa poučil. Odpustili. Len my nesmieme opustiť svoje srdce a city.

3.1 Životný príbeh

Ja som prežil, iní (mnohí) nie...

Žil som úplne normálny život. Bol som mladý človek, mal deti, ženu, dom, prácu. Raz som sa vybral do neďalekého obchodu na nákup, keď zrazu zastavilo pri mne auto, nákladiak. Vojaci mi zviazali ruky, naložili do auta a viezli ma niekam preč. V tej chvíli som sa veľmi zľakol. V aute som nebol sám. Bolo tam ešte niekoľko židov z nášho mesta. Až po spoločnom rozhovore s nimi som sa dozvedel, čo sa deje. Mal som veľký strach, aby neublížili mojej žene a našim dvom krásnym deťom. No našťastie im sa nestalo nič. Chvalabohu, suseda ich včas varovala, a tak sa stihli ukryť a vzali so sebou aj všetky naše vzácne veci. Medzitým nás auto priviezlo na vlakovú stanicu.

Z áut nám kázali nastúpiť do vagónov . Boli to dobytčie vagóny. Predtým tam bol dobytok a teraz my. Veď pre nich to bolo jedno, či dobytok, alebo ľudia ako my. Oni nás pokladali za zlobu, pliahu tohto sveta. Pre nich sme boli horší než zver. Do jedného vagóna nás natlačili okolo 150. Starí, mladí, deti. Nedalo sa nikde pohnúť, ani otočiť, nieto ešte, aby si niekto sadol. Tie vagóny z diaľky pripomínali rakvy. Tam vo vnútri bolo desivo horúco a tá ozruta mala malé okienko, cez ktoré sa ťažko dalo pozorovať okolie. Takto natlačení sme sa viezli asi dve noci a jeden deň. Odvtedy, ako sme všetci opustili mesto, nikto nejedol a nepil. Nikto nejedol a nepil už dve noci a jeden deň. Celý ten dlhý čas som si opakoval: „Nespadnúť, nespadať...“

Keď vlak dorazil to tábora, okrem ukričaných esesákov a štekotu psov čakali na nás väzenskí lekári. Zobrali nám všetky veci, ktoré sme mali so sebou aj doklady. Lekári nás rozdeľovali na dve veľké skupiny. Do prvej skupiny patrili tí, ktorí boli schopní pracovať. Tam zaradili aj mňa. A tá druhá skupina, tej hovorili, že idú na „hygienickú očistu“ . Tak väzenskí pracovníci nazývali cestu na smrť. Po tom, ako nás všetkých rozdelili, zaregistrovali nás: meno, vek, profesia, číslo a ešte nám dávali na „pracovné oblečenie“ aj farebné trojuholníky. Trojuholníky dostával takmer každý väzeň inej farby. Politický väzni dostali červené trojuholníky, židia dostali hviezdu, ktorú tvoril žltý trojuholník, zložený s trojuholníkom farby, ktorá vyjadrovala dôvod zatknutia. Čierny trojuholník nosili Rómovia a väzni, ktorých považovali nacisti za asociálov. Tí, ktorí vyznávali bibliu, dostali fialové trojuholníky. Po tejto registrácii nám ukázali naše nové „spálne“. Predtým, ako sme začali pracovať, spravili nám tzv. dezinfekciu, či odvšivavenie. Museli sme sa vyzliecť donaha, totálne donaha, a potom nás totálne ochlpili. Až potom sme na seba obliekli tie handry, ktoré nám dali. . Naozaj to boli handry , lebo ináč sa to nazvať nedá. Potom sme už museli začať pracovať. Vo všetkých blokoch, ktoré sa nachádzali v tábore, boli Židia, Rómovia, ...

Tých ktorých posielali na „hygienickú očistu“, nahnali do miestností, ktoré vyzerali ako šatne. Tam sa musel každý jeden zobliecť úplne donaha. Všetky veci mali nechať tam v šatni. Nahí vošli do tzv. „kúpeľne“. Na prvý pohľad naozaj pôsobili ako kúpeľne, nič tam nechýbalo, až na jednu vec. Vodu. Namiesto vody púšťali zo stropu cez malé otvory Cyklón B. No ešte pred jeho vypustením museli väzenskí pracovníci poriadne pozatvárať všetky dvere, aby nehrozilo, že unikne Cyklón B. A tak tam stáli matky, ktoré držali v objatí svoje deti, muži, ženy starci. Každý z nich plný strachu z toho, čo sa bude diať. Neraz sa stalo, že niečo zlyhalo, a tak obeť umierali pomaly. No občas sa nestihli ani poriadne nadýchnuť a už nedýchali nikdy. Hneď potom, ako ich usmrtili, naložili ich do vozíkov a z nich ich rovno dávali do pecí , aby zhoreli. Neraz sa stalo, že celý vlak skončil v plyne či v krematóriu.

„Ned'aleko nášho tábora, myslím že to bol asi štvrtý, či piaty barak, pamätám si, zobrali desať židovských dievčat. Medzi nimi aj moju priateľku, ktorá bola z nášho mesta. Vravela, že keď tam prišli, už na nich čakali lekári a vyzeralo to tam ako v laboratóriu. Kázali sa im vyzliecť po pás. Dievčatá sa veľmi báli. Jeden z lekárov im pichol injekciu do pravej ruky. To sa opakovalo ešte desať dní. Našťastie sa moja priateľka spolu s jedným dievčaťom zachránili. Ktosi im pomohol a vymenil ich vo chvíli, keď strážcu, ktorý strážil odvolali. Bol som veľmi rád, že si zachránila život. Nakoniec žiadne z tých desiatich dievčat to neprežilo. Ved' nečudo. Nakoniec vyšlo najavo, že testovali na nich týfus a mali im slúžiť na výskum v laboratóriu. Neskôr vyšli najavo aj ďalšie zverstva, ktoré páchali na nevinných ľuďoch.“

Tam, kde som pracoval ja, sa nedialo nič zvláštne. Pri delení našej dennej väzenskej stravy, som spoznal ďalšieho väzňa. Bol veľmi ustarostený, smutný a veľmi vyčerpaný.

/Pokračovanie na budúce/

Výstava. X. VEDECKÁ HRAČKA

Kde? *V Kultúrnom dome na prízemí*

Kedy? *Od 6. septembra – 23. septembra 2005*

Kto? *Mesto Giraltovce, občianske združenie Vedecká hračka, Katedra výtvarnej výchovy Pedagogickej fakulty UMB a Katedra fyziky Fakulty prírodných vied UMB.*

Čo? *Pôvodnú výstavu nevšedných hračiek, na ktorej sa každý (bez rozdielu veku) zahrá.*

O čom? *O všeličom, čo možno prostredníctvom hračiek a hier spoznať a pochopiť – o sprostredkovaní niektorých tajomstiev vedy a techniky hračkou a hrou.*

Pre koho? *Pre všetkých duchom mladých od 4 rokov, najmä pre žiakov základných škôl a rodiny s deťmi.*

Čo za to? *Prekvapenie a potešenie z poznávania prostredníctvom hračiek.*

Aké? *Veľmi rozmanité. Všetky hračky sú však neobyčajné a zaujímavé. Veselé aj roztopašné, neočakávané aj kúzelnícke, jednoduché aj logické, vyvolávajúce spomienky aj moderné, na svetlo aj do tmy, zahraničné aj slovenské, klasické aj patentované, praktické aj demonštratívne, od detí aj od dospelých, ... A tiež pulzujúce srdce, saurus, očkoklamy, maxialbum, šach na guli či pre troch, preteky valčekov, Dávid a Goliáš, fyzikálne pokusy, fotenie bez fotografií, škôlkarský koberec, ...*

Koľko? *Vyššie 100 hračiek, hier a hlavolamov.*

Odkiaľ? *Z 20 krajín, najmä však zo srdca Slovenska.*

Prečo? *Aby poznávanie a učenie (aj to v škole) bolo radostnou hrou pre všetkých.*

Koľká? *V poradí 82. výstava pripravená a usporiadaná občianskym združením Vedecká hračka od decembra 1998 je desiatou zostavou interaktívnej výstavy k 10-ročnému jubileu organizácie.*

- Čo ešte?** 6. septembra 2005 seminár pre učiteľov „Hračky v edukácii“ v priestoroch výstavy (hlavný referát PaedDr. Eva Balážová z Katedry vlastivedy a prírodovedy Pedagogickej fakulty UMB, autorka knihy Hračky v škole).
Predaj hračiek, knihy „Hračky v škole“ a jubilejnej známky.
- Čo je to?** *Vedecká hračka je hračka, ktorá približuje, demonštruje alebo nápadne využíva prírodnú zákonitosť alebo jav. Hrou spája deti a dospelých.*
- Ako?** *Kolektívne návštevy odporúčame vopred oznámiť telefonicky: 054/7322447, 0905/746207*
- Kontakt?** *Vedecká hračka, občianske združenie, Švermova 26, 974 04 Banská Bystrica; tel.: 0903-549243; e-mail: vedhra@pobox.sk*

NEZABÚDAME ...

V tomto školskom roku sme si aj my, študenti Strednej školy podnikania v Giraltovciach, niekoľkokrát pripomenuli udalosti i dôsledky 2.svetovej vojny. 9. septembra 2005 sme si spoločne uctili Pamätný deň obetí holokaustu a rasového násillia, pri príležitosti 60.výročia ukončenia 2.sv.vojny sme sa zapojili do výtvarnej súťaže, organizovanej redakciou Bojovník, vytvárali nástenné noviny a zorganizovali tematickú exkurziu...

24. júna 2005 sme sa vybrali autobusom na 1-dňový výlet do bývalého koncentračného tábora Oswienčim v Poľsku. Keď po mierne náročnejšej ceste autobus pomaly prichádzal k táboru, všetci stíhli, pozorujúc okolie. V každom z nás sa prebudila túžba čo najskôr odhaliť pravdu skrývajúcu sa za ostnatým plotom.

Po pridelení sprievodkyne sme odštartovali dlhotrvajúcu exkurziu po útrobách „ciel smrti“, ktoré po dobu 5. rokov vyvolávali pocit strachu medzi obyvateľmi krajín okupovaných nacistami. A takýto pocit v nás vyvolali i dnes...

Do tábora sme vstúpili bránou s cynickým nadpisom „Arbeit macht frei“ (Práca oslobodzuje), ktorou denne odchádzali a po viac než 10. hodinách práce sa vracali väzni. Všetci sem prišli s nádejou šťastnejšieho života, no ich život tu nebol ani šťastný, ani slobodný...

Prehliadka prvých pavilónov, holé, starinou páchnuce múry, fotografie obetí, ich zúbožených tiel a ustráchaných pohľadov, plných túžby po slobode a spravodlivosti v nás zanechali nepredstaviteľné pocity a desivú atmosféru.

Na modele plynovej komory a krematória sme videli ľudí vstupujúcich do podzemnej šatne. Boli kľudní, pretože esesáci ich uistili, že ich čaká kúpeľ. V strope miestnosti boli namontované sprchy, z ktorých však nikdy žiadna voda netiekla... Ľudia zomierali v priebehu 15-20 minút a mŕtvoly putovali ďalej do kremačných pecí.

Otrasné myšlienky na minulosť v nás vyvolával aj pohľad na ľudské vlasy, zlaté zuby, ľudský popol a predmety, ktoré patrili osobám odsúdeným k smrti (kufre, obuv, odev, misky, protézy, okuliare, zubné kefky,...).

Aj životné podmienky väzňov boli katastrofálne. Väzni spali na slame pohodenej na betónovej podlahe a v miestnosti s kapacitou sotva 40-50 osôb, spalo aj 200 väzňov. Súčasťou tábora je aj „blok smrti“, ktorý si návštevníci uctievaajú kyticami kvetov.

Mimo oploteného územia sme sa zastavili v krematóriu, v ktorom sa nachádzala márnica, ktorá bola provizórne prerobená na plynovú komoru. Vedľa sa nachádzala šibenica, na ktorej bol popravený 1. veliteľ tábora *Rudolf Höss*.

Autobusom sme sa asi 3km od tábora presunuli do ďalšieho, ktorý bol vybudovaný na území dedinky Březinka. Plný trpkosti a strachu sme objavovali zákutia ďalšieho tábora s myšlienkami, čo všetko je schopný urobiť človek človeku...

Táto exkurzia bola pre nás ukážkou toho, čo všetko ľudia museli znášať, čo všetko z nich bolo pre „človeka“ *užitočné a využiteľné...* O čo vlastne prišli a čo sa z nich stalo...

Ukradnutá ľudská dôstojnosť, česť, všetky práva, osobné, ba aj k životu potrebné veci im boli zhabané. Ostali nahí, mali iba jeden druhého a poniektorí, možno aj nádej... Minimálnu, ukrytú v kútiku duše...

Čhtiac či nechtiac v každom z nás dotlieva ponaučenie, ktoré nám priniesol holokaust. Exkurzia, ktorá v každom z nás vyvolala silné emócie, len potvrdia slová : „ *Kto to nezažil, nevie, aká ničivá je jeho sila... Žiadny dokumentárny film z histórie vám totiž nedá ani zďaleka to, čo návšteva tohto koncentračného tábora...* “

Žiaci Strednej školy podnikania
PaedDr. Kecerová Viera

Awana v Giraltovcich

Ak ste mali možnosť prejsť sa po sídliskách na Tehelni a pri Radomke v dňoch 27.7. až 3.8. v čase od 10.00 do 12.00 alebo od 15.00 do 17.00, iste ste si všimli veľkú skupinu detí, naháňajúcich sa vo veľkom farebnom štvorci za asistencie mladých Američanov a Slovákov.

O čo tam vlastne šlo? Bola to Awana – medzinárodný kresťanský program pre deti, v rámci ktorého sa deti zoznamujú s Bibliou cez šport, hry, piesne a učenie sa biblických veršov naspamäť. Awana program vznikol v USA, asi v 50-tych rokoch minulého storočia. Jej vznik je spojený s menom Lance Doc Latham. Bol to kazateľ, ktorý hľadal spôsob, ako osloviť mladých ľudí, ktorí nechodili v nedeľu do kresťanskej cirkvi. Vznikol nový program Awana, v ktorom majú svoje miesto farebné dresy, obrázkové príručky, ale aj jedinečný hrací štvorec a odmeny. O tomto programe počuli mnohé kresťanské cirkvi, ktoré prejavili záujem založiť podobné kluby Awana. Na začiatku 21. storočia Awana pôsobí už vo viac ako 100 krajinách sveta.

Na Slovensku vznikol prvý Awana klub v roku 2002 v Michalovciach, a teraz je už 8 klubov v rôznych častiach Slovenska. Tieto kluby sa konajú pod záštitou rôznych

kresťanských cirkví (Apoštolská cirkev, Bratská Jednota baptistov, Cirkev bratská, Evanjelická cirkev a.v., Reformovaná kresťanská cirkev).

Letný program, ktorý sa uskutočnil v Giraltovciah za pomoci 10 mladých ľudí z USA a miestneho spoločenstva z Cirkvi bratskej, bol predohrou celoročného klubu, ktorý sa začne v septembri a bude prebiehať počas školského roka. Prvé stretnutie klubu bude 6. septembra 2005 o 17,00 hod. v zasadačke Domu služieb, kde sa uskutoční zápis do klubu.

Do klubu sa môžu prihlásiť školopovinné deti od 1. do 7. ročníka. Klub je otvorený deťom z každej kresťanskej cirkvi a jeho cieľom nie je nahradiť kresťanskú výchovu detí v cirkvi.

Za cieľ si kladie, aby deti získali pozitívny vzťah k Biblii (Písmu Svätému), rozvoj charakterových vlastností, sociálnych zručností, ako napríklad ohľaduplnosti pri súťažení s inými deťmi. Každý klub sa začína slávnostným sľubom: „Sľubujem hrať vždy čestne a myslieť na druhých viac ako na seba“.

Akúkoľvek otázku v súvislosti s Awana klubom radi zodpovieme.

Ing. Peter Prištiak Bc., kazateľ Zboru Cirkvi bratskej (tel.: 0915 937 233)

Mgr. Martin Jurčo, koordinátor Awany pre Slovensko (tel.: 0905 960 312)

MLAĎ VO SVETE

Životné príbehy mladých ľudí, ktorí sa z našich nevelkých Giraltovciev rozbehli do širšieho sveta, aby tam hľadali a možno aj nachádzali šťastie, určite obohatí životný príbeh Evky Šothovej rodenej Ivaniskovej. Skromnej, príjemnej, bezprostrednej mladej ženy, ktorá takou ostala napriek tomu, aký vysoký spoločenský stupeň dosiahla.

Ako väčšina vzdelaných mladých Giraltovcianov, aj ona ukončila naše Gymnázium a pokračovala v štúdiu na Filozofickej fakulte UPJŠ v Prešove odbor dejepis – ruský jazyk. Náhoda chcela, že na svadbe svojej najlepšej priateľky v Bardejove stretáva svojho budúceho manžela, ktorý rovnako ako ona bol pozvaný na svadbu svojho najlepšieho priateľa. On už vtedy zastával miesto primerané vzdelaniu diplomata na Federálnom ministerstve zahraničných vecí. Neboli si celkom neznámi, stretávali sa na rozličných odborných súťažiach už ako gymnazisti.

Profesionálna dráha Evky Ivaniskovej sa začínala v Bardejove na Strednom poľnohospodárskom učilišti. Ako mladá elévka si musela vyskúšať aj prácu s dospelými, keď si vo večernej škole dopĺňali potrebné vzdelanie funkcionári roľníckych družstiev. Nasledovala Praha, už ako pani Šothová učila na dvoch pražských základných školách. Tu prišli na svet aj ich dvaja synovia. V lete 1989 vycestovala rodina Šothových do Rumunska na čsl. veľvyslanectvo v Bukurešti.

To ešte netušili, že o 3 mesiace sa dostanú priamo do priesečníka revolučných udalostí v hlavnom meste Rumunska. Vzhľadom na polohu čsl. ambasády to platilo

doslovne. Boli priamymi svedkami udalostí na uliciach Bukurešti a treba dodať, že rumunská revolúcia sa nekonala v rukavičkách, bola ozajstnou revolúciou, spojená s krviprelieváním a násilím. A tak sa im z okien ambasády ponúkol otrasný pohľad. Na uliciach hliadkovali obrnené autá, guľomety, ulice boli posiate zranenými a mŕtvymi ľuďmi, všade boli kaluže krvi.

Boli úplne izolovaní od akejkoľvek pomoci, pretože reprezentovali vtedy ešte socialistický štát. V Rumunsku pokračoval totálny krach zásobovania, a to postihlo aj ich. Chýbali všetky základné potraviny, vrátane chleba, múky. Z domácich zásob si pomáhali, ako sa dalo, aby prežili toto kritické obdobie. S nostalgiou spomína Evka na Vianoce 1989, keď jej smútok po rodine, taký prirodzený v ďalekej krajine, znásoboval strach o deti, rodinu i nedostatok základných životných potrieb. Sama vtedy piekla chlieb a chlapcom sa po návrate do Bratislavy pre nás samozrejme rožky zdali vzácné, veď boli pre nich dlho nedostupné.

Výpočet ťažkých spomienok následne dopĺňa Evkino rozprávanie o celonárodnom štrajku baníkov, ktorý prerástol do krvavých zrážok. Do Bukurešti pozvávali baníkov z celej krajiny, ktorých zmanipulovaná nenávisť bola namierená proti inteligencii, a preto fyzicky likvidovali každého, kto už na základe svojho výzoru či oblečenia reprezentoval túto skupinu. Ich hnev pocítili dokonca aj študenti či nevinné deti. Oni našťastie, chránení územím ambasády, nepocítili priamo na sebe dôsledky týchto neblahých udalostí.

Revolučné udalosti doznievali v krajine ešte dlhé mesiace aj v lete zaznievala strelba, obchody boli prázdne. Tento chaos sprevádzal aj nedostatok hygieny sprevádzaný chorobami.

Akoby týchto nešťastí nebolo dosť, v máji 1990 postihlo Rumunsko ťažké zemetrasenie o sile 7° C Richterovej stupnice. Zábery z postihnutej krajiny si my starší iste pamätáme z obrazovky našej televízie dodnes. Najviac pocítili zemetrasenie ľudia na vyšších poschodiach, a teda aj ich rodina bývajúca na 6. poschodí. Bolo popoludnie, keď ich vyrušil silný zvuk pripomínajúci ozbrojené transportéry, v skutočnosti to boli poddávajúce sa múry budov, praskajúce schodišťa. Aj tentokrát mali šťastie a ďalšie noci už trávil na prízemí u známych. V Rumunsku sa človek musí naučiť žiť s týmto nebezpečenstvom, keďže Bukurešť leží iba 100 km od sopečného pohoria. Slabé otrasy cítiť takmer denne.

Dôležitým medzníkom aj v živote nášho veľvyslanectva bolo rozdelenie Československej republiky. Pôvodnú ambasádu si ponechali Česi, naše veľvyslanectvo je aj v súčasnosti v bývalej budove obchodného zastupiteľstva. Existuje určitá deľba povinností medzi pracovníkmi veľvyslanectva, ktorí sú tam aj so svojimi rodinami. Napr. hospodár má na starosti finančné zabezpečenie jednotlivých stretnutí či recepcií, hospodári a musí vyjsť s prostriedkami pridelenými štátom prostredníctvom Ministerstva zahraničných vecí.

Od veľvyslancovej ženy sa zasa očakáva, že bude garantom vkusnej úpravy hosťiteľských priestorov, prestretej tabule pri stolovaní. Pre toto poslanie dostala Evka perfektné základy doma, v rodičovskom dome, kde sa od mamy naučila precíznosti a dôkladnosti, ktorú pri svojom pôsobení ešte zúročila. Nemenej dôležité je však aj spoločenské vystupovanie po manželovom boku, konverzácia. Tu pomáha znalosť cudzích jazykov - Evka ovláda ruštinu, francúzštinu, rumunčinu, učí sa angličtinu, češtinu - doma medzi sebou hovoria výlučne cudzími jazykmi, aby sa v nich zdokonaľovali. So slovenčinou sa stretávajú viac - menej raz za rok - počas návštev u starých rodičov v Giraltovciach, kam prichádzajú v lete na tri týždne. Sú to vždy chvíle radosti pre všetkých, pre Evku zvlášť pocit, že môže na chvíľu vypnúť.

Medzi členmi ambasády i ostatnými zastupiteľstvami, najmä Čechmi a Poliakmi, vládla priam rodinná atmosféra, postupne sa však charakter vzťahov mení. Ešte pred osamostatnením Slovenska existovala pri čsl. ambasáde česko-slovenská základná škola pre deti diplomatických pracovníkov pre ročníky 1. – 5. Týchto cca 20 detí Evka vyučovala všetky predmety a súčasne bola riaditeľkou tejto školy. Zároveň bola členkou trojčlennej akreditačnej komisie, ktorá mala právomoc vykonávať rozdielové skúšky pre starších žiakov. Vďaka tomu nemuseli s nimi rodičia cestovať na Slovensko a do Čiech do svojich kmeňových škôl.

Snažila sa týmto deťom pripraviť čo najzaujímavejší program aj mimo vyučovania. S mikrobused cestovali po múzeách a pamiatkach, na ktoré je Rumunsko, zvlášť Bukurešť, veľmi bohaté, vrátane lyžiarskeho zázjazu s pobytom v horách.

Po štyroch rokoch akreditácie v Bukurešti sa vracajú na povinnú diplomatickú pauzu do Bratislavy, chlapani tu nastupujú do slovenských škôl, do 1. ročníka a materskej školy, manžel pracuje na Ministerstve zahraničných vecí ako riaditeľ personál. odboru, ona sa venuje výchove detí. Po príchode domov sa musí hlásiť na Úrade práce a pravidelne absolvovať kontroly v tejto inštitúcii. Prácu primeranú svojmu vzdelaniu a postaveniu síce nedostáva, zato musí podpísať vyhlásenie, že odmieta účasť na verejno-prospešných prácach. Ako neuveriteľný paradox vyznieva situácia, v ktorej sa ocitá. Ráno absolvuje Úrad práce, večer stretnutia so zahraničnými diplomatmi.

Byť manželkou diplomata je veľmi náročné. Nie je to iba pobyt v reprezentačných priestoroch a stretnutia so zaujímavými ľuďmi, ako si to my nezainteresovaní predstavujeme. Od manželky sa vyžaduje vysoká profesionalita, prísne dodržiavanie protokolu. Podieľa sa na príprave a organizácii všetkých stretnutí, od tých komorných až po niekoľkostočlenné zoskupenia pozvaných hostí pri štátnom sviatku Slovenskej republiky 1. septembra.

Každoročne poriadajú na rezidencii fašiangový ples veľvyslancov (v spolupráci s veľvyslancami krajín V-4, čiže Poľska, Českej republiky a Maďarska).

Pre rumunskú televíziu usporiadala na rezidencii módnú prehliadku s najlepšou rumunskou navrhovateľkou.

Spolu s manželom v niekoľkých telev. reláciách prezentovali slovenskú gastronómiu s predvedením diplomatickej večere. Urobili tiež prezentáciu slovenských vín, Slovenskej republiky a jej pamätihodností.

Jej manžel je často pozývaný do rozhlasu a televízie, lebo výborne ovláda rumunčinu, ktorú vyštudoval. Stávalo sa, že Evku v Bukurešti, ale i v Kišineve (Moldavsku) oslovovali cudzí ľudia, ktorým sa ich relácie veľmi páčili. Tu treba poznamenať, že Evkin manžel je veľvyslancom aj pre Moldavsko.

Všetky skúsenosti získané počas prvého pobytu v Rumunsku zúročila Evka po uplynutí dvaapoločnej bratislavskej prestávky na ďalšej misii v Paríži.

O jej parížskych zážitkoch a stretnutiach však až nabudúce.

A. Škurlová, M. Gazdičová

ZO ZÁŽITKOV VO SVETE

PRVÉ DOJMY

Dobyť Ameriku so sto dolármi vo vrecku je jedna vec, a zdieľať malú izbu na treťom poschodí s tromi ďalšími obyvateľmi inej národnosti je niečo iné. 24. augusta o 8. večer nás slovenský agent s nie práve najlepšou povest'ou (zamlčaný fakt v čase potreby) vyhadzujú pred domom a sľubujú nájsť prvú prácu New Jersey. Za odvoz z New

Yorku skasoval od troch už chudobných neskúsených študentov 70 dolárov. Cesta vlakom by nás bola vyšla 5. Slovák v Amerike sa vie obracať a okradnúť krajana. S dnešným štvorročným americkým, rozumom by som jeho služby nepotrebovala. Schody na tretie poschodie sú kľukaté, neosvetlené a prvý dojem je ľakajúci. S veľkými očami vystrašených detí skúšame zaspáť, každý z nás na pochybách, ako sa o seba postaráme.

Osadenstvo domu je ešte medzinárodnejšie. Stálym nájomníkom z Gruzínska patrí izba vpravo, ďalšie dve slúžia ako ubytovne pre ženy, ktoré prišli zarobiť peniaze na pol roka či dlhšie. Niektoré tu žijú už 5-6 rokov a pravidelne posielajú zárobok rodinám. Prvé dva týždne ma tretia izba charakter internátu. Kim, Lena, Ilona z Poľska a ja, s vekovým priemerom 25 polihujeme celé dni na posteli, študujeme rubriky práce v poľských a amerických novinách a voláme tuctom agentov, ktorí si zarábajú na živobytie hľadaním práce pre imigrantov a za trojtýždňový poplatok ju predajú. Práca jedného typu, opatera detí a starých ľudí.

Dom slúži ako tranzit medzi prácami, jedna skončí, ak starkí zomrú, a imigranti sa ponáhľajú oddýchnuť a čakajú na ďalšiu agentovu ponuku. Prichádzajú na víkendy, len každý druhý, ak dostanú voľno. Zabehaný systém a pre majiteľov slušný zárobok z prenajímania domu.

Prvý septembrový deň nastupujem do práce na zástup za Slovensku, ktorá si berie dovolenku. Trikrát do dňa na pár hodín frčím na bicykli za babkou, prebalím, podám lieky, poupratujem, prehováram, nech nespácha samovraždu a utekám späť do Roselle.

Na obed a večer to isté. Babka mi na tretí deň povie, že mám tvár anjela, kým sa nad ňou skláňam, a ja si prajem dlhé zdravie a samostatnosť v starobe. Babka je ochrnutá a niekoľkokrát denne potrebuje prebaľiť komplikovaným spôsobom naučeným v tábore. Všetko sa v živote zide. Prvá výplata po troch dňoch 150 dolárov pokryje nájom, stavu a ostanú holé ruky. Vzápätí sa črtá druhá práca, znovu na tri dni v miestnych lahôdkach. S Lenou ráno za slabých 40 minút rýchlej chôdze zvládame vzdialenosť medzi Roselle a susedným mestom Liden. Hranice medzi mestami tvoria tabuľky označujúce ich názov. Dostávame do ruky windex a čistíme výklady so šalátmi, dopĺňame nové. Pripravujeme bagety, a keď sa v čase obeda nahrnú amíci, hlúpo postávame a jedna druhú potláčame dopredu obslúžiť. Ach, tie začiatky!

Večery v Roselle nás ukludnili. Komunikatívny jazyk sa pomaly vracal do mojej pamäti. Zvážila som, že bude lepšie zamlčať môj titul, keď som predviedla úroveň mojej ruštiny. Nočné hovory v Roselle sú nezabudnuteľné dodnes. Zbierka intelektuálov v Európy a Ruska, s titulmi či bez. Rusi sa odjakživa vyžívali v dlhých filozofických debatách a mne dobre padlo zmeniť náplň dňa od prebaľovania a bagiet na astronómiu, fyziku a umenie. „Ukážka nevyužitých mozgov v krajine neobmedzených možností Časť hovorov patrila osobným záležitostiam srdca. Ilona prišla do štátov za priateľom, ktorý na ňu rýchlo zabudol. Sklamaná a rozhodnutá vrátiť sa domov hľadala útočisko a radu u staršej. Prehovorila som ju zostať a spoločne sme začali papierovú vojnu s úradmi na predĺženie pobytu. Kim sa vrátil domov, Lena ho nasledovala o pár mesiacov a ja som začala v poradí tretiu prácu opatrovatelky chorej panej v Manallapan, vzdialenom pol hodiny.

Na vlakovej staničke postáva 28-ročná žena a nad hlavou dvíha papier A4 s jej menom. Za rohom sa objavujú obrisy čierneho konvertibilného auta a pán stredného veku, pôvodom z Maďarska, galantne otvára dvere. Po ceste do svojej haciendy pompézne skladá strechu auta, aby ma ohúrilo, a mne vlasy bičujú tvár. Príjazdovú cestu do obrovského domu lemujú dva levy a ja sa pozastavujem nad tým, či padám do jamy ľavej. Inštinkt nesklamal. Pani domu, mladú ženu, trápila rakovina už tretí rok. Vychudnutá, pohybovala sa na motorovom vozíčku. Pohovor dopadol nad očakávanie

dobré, ako vždy boli unesení mojím vystupovaním a rozlúčili sa so sľubom skorej odpovede. Pohovory nikdy nekončievali priamou odpoveďou a celý proces hľadania práce začínal odznova. Siete rozhodené na všetky strany, 15 telefónnych čísiel na agentov a výhovorky, ako stihnúť dva pohovory za deň, aby sa o tom nedozvedel agent konkurent. Prípadne ušetriť 50 dolárov za odvoz na pohovor. Malá škola klamstiev. Na ceste z rezidencie som stihla poobdivovať bohatú zbierku obrazov klasického i moderného umenia a exkluzívne zariadený dom. Mala som ho upratať, nie v ňom žiť. Malý rozdiel. Hluché obdobie pred odpoveďou vyplnila práca v českej upratovacej firme. Ráno nás vyzdvihli v malej dodávke a zaviezli do kancelárií, medického centra, a nostalgicky som spomínala na časy za katedrou. Ako by asi reagovali moji bývalí študenti pri pohľade na angličtinárku s mopom v ruke? Občas treba klesnúť, aby sa bolo odkiaľ odraziť, a manuálna práca čistí rozum.

Ozajstná zábava začala pri upratovaní domu – zámku, posadenom v prekrásnom parku v hodnote 25 miliónov dolárov. Timurovci sa pustili do detailného čistenia po maľovke, pedantne zoškrabávali farbu zo sklenených dverí sprchy, vysávali, umývali, až padli mŕtvi na konci dňa, to všetko za minimálnu mzdu 6 dolárov na hodinu. Bratia Česi opäť zarobili na hlúpych Slovákoch. Po pár dňoch nechávam „bratov“ a už zo zvyku sa vrhám na novú prácu. Maďari si dávajú načas s odpoveďou. Agentka ma vezie na pohovor a za treťou zákrutou ma prepadne panika. Dom je podozrivo známy. Zastavuje pred domom mojej prvej babky spreď týždňa a pol. Rozhodujem sa nerada, ale pohotovo. V utorok ráno 9. septembra 2001 nastupujem späť k babke, tentoraz na stálu opateru, 24 hodín denne.

Uprostred dohadovania pracovných podmienok s babkou zvoní telefón. Syn prikazuje urýchlene zapnúť televízor a sledovať zmenu tváre Ameriky. Útok na prvú dvojičku krátko po deviatej ráno necháva ľudí v úžase a hádam prvýkrát v histórii na vlastnej koži pocítili následky vojny. Nikto nevie podať vysvetlenie, čo sa deje, a v priebehu hodiny svet sleduje kolaps prvej z budov. Panika vystriedala všetky ostatné pocity. Inštinktívne siaham po telefóne volať rodine, ale linky sú preťažené. Letiská uzavreté na neurčito. Zakrátko sa s obrovským hlučom zosypáva aj druhá budova. Huba prachu ako po atómovom výbuchu sa rozlieza po Manhatane, ľudia padajú mŕtvi, pár stačí uniknúť. S odstupom času sa dozvedáme, že mnohí sa pokúsili skočiť z horiacich budov na istú smrť. Počúvame telefonické záznamy ich posledných hovorov s blízkymi a prežívame ho spolu s nimi. Mohli sme byť jednými z nich. Ilona deň pred tým pracovala v budove na Manhatane a plánovali sme spoločný výlet New Yorku.

V kritických situáciách potrebujeme byť s rodinou a fakt, že sa útoky môžu zopakovať bez možnosti návratu domov, negatívne ovplyvnil, kedysi veselé osadenstvo domu v Roselle. Posledný večer pred mojím nástupom do práce sa debatilo o útoku, slzilo za blízkymi a nadávalo na celý svet.

Napriek hlbokéj ľútosťi nad stratou životov mnohých ľudí ma zaráža americká schopnosť dobrého, nesúcitného biznisu. Len človek so silným žalúdkom dokáže zarobiť nasledujúci deň na tragédii. Krátko po udalosti sa na uliciach začínajú predávať fotografie, trička, suveníry, zakladajú sa zbierky dobročinnosti a perlička, pozostali sa vadia, komu prináleží väčší obnos peňaznej náhrady za stratu príbuzného od vlády. Ľudská nátura s nádychom amerického postoja.

Natália Ostrovská – Škurlová

ČÍTALI SME, POČULI SME ...

DESATORO O UČITEĽOCH

Hovorí sa:

- aký učiteľ, taká výchova
- aký učiteľ, taká škola
- aký učiteľ, takí žiaci – čo napokon znamená, že ...
- bez dobrého učiteľa vlastne nie je škola školou...

...veď dieťa strávi s učiteľom často viac času ako s rodinou, preto – čo si to už priznáme, alebo nie, učiteľ je najdôležitejším činiteľom výchovy. Dobrí učelia, vychovávateľa sa s láskou im vlastnou, snahou a trpezlivosťou snažia dať deťom to, čo najviac potrebujú – nielen vedomosti, ale aj chuť žiť, chuť bojovať s prekážkami, dávať im motiváciu k sebapokonaňovaniu (prof. M. Zelina). Žiada sa mu hovoriť o pedagógoch, ktorí dokážu prekonať seba, prekonať nevdáčenosť štátu, ba mnohokrát aj rodičov detí a ktorí idú za ideálmi tohto povolania – tohoto poslania.

Na Slovensku je skoro 100 – tisíc učiteľov, je to najväčšia profesionálna skupina ľudí s vysokoškolským vzdelaním. Učia približne jeden milión žiakov a detí, presedia v škole za svoj život približne 13 – tisíc hodín.

M. Zelina sa právom pýta – nestojí nám zato viac sa venovať problémom školy a učiteľov? Napríklad v Čechách už majú zákon o učiteľovi, u nás nemáme zatiaľ ani nový zákon o výchove a vzdelávaní, tzv. školský zákon.

Učiteľstvo je zvláštne povolanie. Profesionálnou kompetenciou učiteľa je totiž dávať deťom lásku, dávať im odhodlanie, dávať im uznanie, nádej a podporu sebavedomia, a to tak, aby dokázali byť dobrými ľuďmi. A to najmä deťom, ktoré nikto neuznáva, nikto im neverí a nikto ich nemá rád! Nie je umením ani profesionalitou mať rád deti múdre, svedomité, poslušné, čisté, ale poslaním učiteľa je mať rád aj deti, o ktoré ani vlastní rodičia veľmi „nestoja“.

Možno okrem kňazov nikto nemá vo svojom vienku poslania mať rád ľudí, dôverovať im možnostiam, povzbudzovať ich v snahe byť sebou a byť najlepším. Pri nízkych platoch a nedostatočnom spoločenskom ohodnotení – učiteľ z vlastného nadšenia robí veci vysoko ľudské, potrebné, ktorých dosah nie je ihneď hmatateľný v podobe peňazí či kariéry.

Výskumy hovoria, že v posledných rokoch učelia neodchádzajú zo školstva len pre finančné a morálne nedocenenie, ale preto, že je to mimoriadne ťažká práca aj v dôsledku stále sa zhoršujúceho správania detí. To sa zákonite odráža na ich psychickom zdraví.

V minulom roku odišlo zo školských služieb približne 3 – tisíc učiteľov. Zlučujú sa školy, vraj z ekonomických dôvodov. Nebolo by lepšie urobiť triedy z menším počtom žiakov, ako rušiť školy? Napríklad na 800 žiakov pripadá jeden odborný učiteľ angličtiny. Učiteľské zbory sú prestarnuté.

V Miléniu – národnom programe výchovy a vzdelávania – bolo napísané, že učiteľ je základom všetkých zmien a reforiem školstva. Reforma nie je o premenovaní škôl, o nových tabuliach na budovách alebo o počítačoch. Je o novom prístupe k deťom, kde dieťa sa stáva centrom výchovy a vzdelávania, a nie iba objektom skúšania vedomostí. Učiteľovi treba uvoľniť ruky, fantáziu a tvorivosť. Dnes učiteľ, ktorý chce poctivo odučiť všetko, čo je v učebniciach a osnovách, neurotizuje seba aj deti. Nedá sa všetko a všetkých naučiť. „Jeden farár na dedine mi raz povedal, že každý učiteľ by mal ísť do neba“ (M. Zelina). Vychádzal zrejme z „Desatora...“, ktoré o učiteľovi hovorí.

- dobrý učiteľ víta ráno deti do školy s úsmevom
- má svoj denný program
- povzbudzuje žiakov, verí im, verí ich možnostiam
- je dirigentom triedy

- je citovo vyrovnaný
- je výmyselník a tvorivý
- je reprezentantom všeludských hodnôt
- dobrý učiteľ si musí vedieť obuť detské topánky
- je darom pre svoju krajinu
- dobrý učiteľ nebude nikdy slávny a bohatý.

„Chcel by som sa ako otec, učiteľ, pedagóg a psychológ poďakovať všetkým učiteľom na všetkých typoch škôl a popriať im – obrazne povedané – aby išli všetci do neba.“

(profesor Miron Zelina)

Pripájam sa aj ja k tomuto prianiu a všetkým učiteľom a žiakom želám úspešný šk. r. 2005/2006.

M. Gazdičová
(Zdroj Živé slová)

AKO TO VIDÍM JA

Blíži sa školský rok 2005/2006. Aj rómske deti a ich rodičia sa pripravujú tak, ako sa pripravujú. Ak sa spýtate rom. rodiča, čo čaká od nového šk. roku, tak vám odpovie – že nevie alebo len aby ich dieťa navštevovalo školu. Čiže veľkú väčšinu róm. rodičov trápi iba to, aby nemali ťažkosti so svojimi deťmi, čo sa týka dochádzky, ale to, ako sa budú učiť, aké výsledky dosiahnu, to je u nich druhoradé alebo nepodstatné.

Chcú rómski rodičia, aby ich deti pokračovali v ďalšom štúdiu, chcú, aby sa deti vyučili, získali kvalifikáciu? Podľa mňa nechcú!!! Sociálny systém, ktorý teraz v našej republike existuje, mi dáva za pravdu. Dieťa ukončí základnú školskú dochádzku a už je nezamestnané, už poberá sociálne dávky, a ak je zaradené do aktivačných prác, tak aktivačné príspevky. Rómske deti už pred ukončením školskej dochádzky vedia, že sa nemusia učiť, že im stačí základné vzdelanie, lebo u nich prvoradé sú peniaze, takisto aj u ich rodičov. Ani sa im nedivím, lebo soc. politika v našej republike je taká, aká je. Na vzdelanie sú potrebné financie a tie hlavne rómskym rodinám chýbajú.

Nechcem robiť sudcu ani obhajcu, ale situácia okolo vzdelávania Rómov je veľmi kritická. Pýtam sa, čo bude o päť alebo desať rokov? Nepodchytili sa mladé rómske rodiny – čiže mladí rodičia nezískali adekvátne vzdelanie, preto ani nebazirujú u svojich detí, aby sa učili – odpovedám! Percento nevzdelaných Rómov sa zvýši. A to bude už veľký problém, lebo navýši sa percento nezamestnaných Rómov.

Neviem, ako je to v ostatných regiónoch Slovenska, ale situácia, akú opisujem, je v našom meste.

Touto situáciou sa zaoberalo Občianske združenie róm. občanov – ROMANO KHAMORO, (OZRO – RK) vedenie ZŠ, ako aj MsÚ.

Vzišiel z toho projekt, od ktorého si veľa sľubujeme, a pevne verím, že aj keď projekt bude trvať len 2 roky, pri dobrej vzájomnej spolupráci a pochopení u róm. občanov môže napomôcť k vyššiemu vzdelaniu rómskych detí a ich sebarealizácii.

Pevne verím, že kolektív, ktorý bude realizovať tento projekt (príprava rómskych detí na prijímacie skúšky), bude pracovať bez predsudkov a so zameraním, aby sme do dvoch rokov mohli konštatovať, že k riešeniu rómskeho problému v našom meste prispeli aj ľudia, ktorí do toho projektu išli.

Tak to vidím ja!

Jozef Cina

KTO DOSTANE BEZPLATNÚ PRÁVNÚ POMOC.

KOHO BUDE ADVOKÁT ZASTUPOVAŤ ZDARMA

Aké platia pravidlá do konca roka

- poskytuje sa sociálne slabším občanom
- týka sa len prípadov občianskoprávných, rodinných a pracovných, neposkytuje sa v oblasti obchodného práva a trestného práva
- v trestnoprávných veciach má občan právo na obhajobu ex offio, teda pridelenú súdom
- kancelária bezplatnej právnej pomoci v Bratislave vydáva v deň poskytovania bezplatnej právnej pomoci 6 poradových časeniek, v stredu 12, časenku si treba vyzdvihnúť o 6,00 h na Ministerstve spravodlivosti SR
  - . mimo bratislavským záujemcom sú vydávané každý deň 2 poradové časenky, v stredu 4 časenky
  - . zápis do poradovníka pre mimobratislavských záujemcov je aj prostredníctvom telefónnej linky 02/59 353 338
- v ostatných krajských mestách poskytujú právnu pomoc v určených dňoch v budovách krajských súdov bez časenky, podľa poradia.

Aké budú platiť pravidlá v nasledujúcom roku

- poskytovať sa bude len osobám v hmotnej núdzi v mimosúdnych veciach, počas konania na súde aj po skončení súdneho konania
- o poskytnutí bude rozhodovať centrum pomoci, zastupovať klientov budú vybraní advokáti
- na jej poskytnutie bude nutné splniť 3 podmienky
  - . príjem občana nesmie prekročiť 1,4-násobok životného minima/v súčasnosti je to 6 412 korún po odpočítaní daní a poistného – životné minimum určuje zákon o životnom minime/
  - . nesmie ísť o spor zjavne bezúspešný
  - . hodnota sporu musí prevyšovať hodnotu minimálnej mzdy, netýka sa to sporov, v ktorých nie je možné vyčíslit' hodnotu sporu.

V AKÝCH VECIACH SA BUDE POMOC POSKYTOVAŤ

Advokáti ešte do konca tohoto roka, obyčajne raz do týždňa, poskytujú bezplatné poradenstvo v budovách súdov. Vzťahuje sa len na pracovnoprávne, občianske a rodinné veci.

PREŠOV Okresný súd, Grešova 3 051/7722 774 streda 11,00 – 17 00

KOŠICE Krajská prokuratúra 055/6227 601 pondelok 9,00 - 15,00

/ Prevzaté Pravda 4.júla 2005/

PO LETE

Skončili sa prázdniny, pomaly aj kalendárne končí leto a všetky predsavzatia a plány kdesi na začiatku sa stávajú minulosťou. Ozaj, stihli sme rôzne údržby, upratovania, spracovanie plodov tohtoročnej úrody, návštevy, stretnutia, vycestovania, zrekreovania? To ešte zďaleka nie sú všetky prázdninové a letné aktivity. Súčasný trend ich ovplyvňuje, posúva a

nasmerúva. Najtypickejším je vycestovanie, prázdninové brigády v cudzine a znova návraty domov. Je to príznačné aj pre naše mestečko, cez deň akési poloprázdne a mladých pomenej. Je viac než príjemné stretnúť Janku po brigáde v Taliansku, Silviu po dlhšom pobyte v Anglicku, Ivku po precestovaní viacerých štátov, končiac v Španielsku, Martinu z Nemecka ale aj ďalších, ich potreba porozprávať sa aj vyrozprávať ved' je o čom. A vždy zarezonuje vsunutá výpoveď o tom ako je dobre, že sú znova doma a domov to sme aj my, aj známi a priatelia, aj... . To ale nie sú len návraty spoza hraníc. Vracajú sa tu, zastavia sa aj tí, pre ktorých naše mesto tiež bolo niekedy ich domovom. Je príjemné počuť – ideme, pochádzame, vraciame sa cez Giraltovce, môžeme sa zastaviť? Sú to vždy návraty do minulosti, pri ktorých je príjemne a teplo pri srdci. Ale prázdniny a leto je rovnako aj časom rozlúčok pri vycestovaní na dlhší čas, pri rôznych odchodoch detí od rodičov, vnúchat, od starých rodičov, ale aj opačne, keď odchádza otec za prácou s plecniakom na chrbte a ešte na ceste pri hre sa rýchlo rozlúči so svojimi najmenšími deťmi. To veru nebol veselý pohľad a ani nie ojedinelý. Tohtoročné leto však bolo poznamenané aj rozlúčkami s našimi spoluobčanmi, odišli tam, odkiaľ niet návratu. Pri odchode na prázdniny som „svojím“ deťom v škole okrem iného vždy popriala aj bezpečné prázdniny, aby sme sa v septembri mohli všetci znovu stretnúť. Som rada a dúfam, že aj bez môjho prania sa všetky naše deti v septembri opäť stretnú, čo iní, pre nás neznámi, to šťastie nemali. A znovu sa každý vráti na svoje miesto a život do známych vychodených koľají. Inak to nie je ani v našom mestečku. A tí, ktorí tu žijeme naďalej, snažme sa svojím postojom, svojím prístupom k povinnostiam ale aj problémom, tiež k sebe navzájom pristupovať tak aby sme si to spolužitie len spríjemňovali. „Pekný deň“ alebo Príjemný víkend“, jednoduchá formulka, ktorá sa začína ujímať aj u nás, taká jednoduchá, ale veľavravná.

M. Gazdičová

EURÓPSKA KOMISIA TESTOVALA VEDOMOSTI

Každý tretí z desiatich občanov únie si myslí, že Slnko obieha okolo Zeme. Výsledky prieskumu pripravili opýtaným aj ďalšie „chytáky“ s pozoruhodnými výsledkami. Každý desiaty si napríklad myslí, že rádioaktívne mlieko je po prevarení bezpečné, každý piaty sa domnieva, že o pohlaví potomka rozhodujú matkine gény, štvrtina tvrdila, že pravekí ľudia obývali Zem spoločne s dinosaurami. Test vyhralo Švédsko (v pomere 79 percent správnych odpovedí k 14 chybám) pred Dánskom, Holandskom a Fínskom. Piatu priečku obsadila Česká republika (skóre 74 : 18), a to pred Nemcami, Francúzmi a Britmi, ktorí sa už ani nezmestili do prvej desiatky.

Slováci skončili na 13. mieste, tesne za Maďarmi. Slovenské znalosti sú teda o vlások nad priemerom európskej dvadsaťpäťky. Do ankety sa zapojili aj štyri kandidátske krajiny, ako aj Španielsko, Nórsko a Island. Práve obyvatelia Turecka nakoniec vykázali najhorší pomer medzi nesprávnymi odpoveďami. Z rozsiahleho prieskumu však vyplynulo aj to, že väčšina Európanov považuje za žiaduce investovať viac peňazí do vzdelávania, vedy, výskumu a vývoja.

M. Gazdičová

SPRIEVODCA SVETOM ETIKETY

Žujeme, žujeme ...

Žuvačky sú všade: reklamných plagátoch, v obchodoch, v našich ústach, ale aj poprilepované kade-tade. „Je to dobrá vec, tvrdia zástancovia žutia“ lebo žuvačky masírujú ďasná, udržiujú mozog v pohotovosti a mnohé dokonca znižujú kyslé prostredie v ústach.“ Fajn, potiaľto je teda všetko v poriadku, ale... Žuvačka má nesporné kvality, horšie je to už so „žujúcimi“. Nejednen z nich ukazuje svojmu okoliu hlbiny svojich úst, a tak má každý z okoloídúcich možnosť presvedčiť sa, že má nielen žuvačku, ktorá mu chutí, ale aj zopár zubných plomb. Keď si k tomu pridáme charakteristický mľaskavý zvuk s prežúvacími pohybmi úst, obraz je hotový. Nie, nič proti žuvačke ani jej ctiteľom, ale nepripomína vám tento obraz nejaké zvieratko?

Preto tak ako jeme so zatvorenými ústami, tak aj žujeme. **Potichu.** Je vrcholom neslušnosti pri rozhovore – či už osobnom, alebo telefonickom- žuť a rozprávať. Ja viem, že sa to dá bez problémov zvládnuť, ale sú situácie, keď táto činnosť pôsobí veľmi nepríjemne. V kruhu svojej rodiny si to dovoliť môžete, ale v kontakte s ostatnými už nie. Predstavte si, že sa to dá bez problémov zvládnuť, ale sú situácie, keď táto činnosť pôsobí veľmi nepríjemne. V kruhu svojej rodiny si to dovoliť môžete, ale kontakte s ostatnými už nie. Prestavte si, že vojdete trebárs do banky a slečna za okienkom vám bude mľaskajúc vysvetľovať, prečo vám opäť zmenili úrokové sadzby, alebo pekná čašníčka sa vás mľaskajúc opýta, či k tomu rezňu chcete aj šalát a pod.. – celkom možné je, že si nedáte ten rezeň.

Ak viete, že budete častejšie v styku s ľuďmi, žuvačku si radšej **odpusťte.** Ak sa dostanete do náhodného kontaktu s ľuďmi, schovajte si ju aspoň na tú chvíľu pod jazyk. Zbavte sa jej taktiež diskkrétne. Nemám na mysli rôzne lepenie na tanier či pohár, kde ju potom zvyčajne aj zabudnete, prípadne iné spôsoby, ako nalepenie na vnútornú stranu stoličky apod. Nie je totiž nič príjemné sadnúť si na „zatúlanú“ žuvačku napríklad v novom obleku alebo sukni. Tí, ktorí už odstraňovali takto prilepenú žuvaciu gumu z látky, by to určite potvrdili.

ZPOZ

Do radov obyvateľov nášho mesta sme privítali:

Petra Šamka	Mateja Lihániho
Kristiána Kureja	Lauru Guľovú
Marcela Juhasa	Tomáša Hudáka
Denisu Magáčovú	

V mesiaci september svoje životné jubileá oslávajú jubilanti:

Oľga Staruchová	50	Alžbeta Majerníková	65
Mária Tkáčová	50	Andrej Bajcura	70
Magdaléna Kurečajová	50	Mária Gregová	75
Emília Horbajová	55	Mária Vaľana	75

Mária Kaňuchová	55	Jozef Juhasik	75
Ľubomír Filo	55	Anna Vyskočániová	95
Mária Matiová	60		

Manželstvo uzavreli:

Peter Šima Giraltovce	-	Anna Palečková Giraltovce
Dalibor Čajka Giraltovce	-	Katarína Janovičová Giraltovce
Ladislav Mati Giraltovce	-	Erika Dzurišová Kračúnovce
Peter Jurik Giraltovce	-	Magdaléna Grelová Giraltovce
Branislav Dravecký Levoča	-	Zuzana Mikulová Giraltovce
Lukáš Uhrin Harhaj	-	Marcela Mašlejová Giraltovce
Róbert Pankuch Giraltovce	-	Silvia Mitaľová Giraltovce
Ing. Peter Vaško Giraltovce	-	Mgr. Renáta Juhazyová Giraltovce
Jozef Suchý Podhorany	-	Alena Jacková Giraltovce

ŠPORT

Smutný giraltovský futbalový august!

Katastrofálne suchoty v Slovane

Po sedemročnom účinkovaní vo IV. futbalovej lige sa futbalisti MFK Slovan Giraltovce opäť vrátili do III. ligy Východoslovenského regiónu. Stali sa štvrtoligovými víťazmi a zároveň nováčikom medzi treťoligovou elitou. Postup do najvyššej regionálnej súťaže bol veľkým úspechom hráčov i vedenia MFK Slovan. Po vyžrebovaní nového ročníka súťaže sa na ďalšie účinkovanie Giraltovčanov vo vyššej súťaži názory líšili. Prevažná väčšina futbalovej verejnosti dala najavo svoju nedôveru úspešnému ťaženiu Slovana v III. lige. Fanúšikovia sa obávali, že súčasný káder mužstva nebude stačiť na silné mužstvá III. ligy. Už letná príprava a debakel v Slovenskom pohári s rezervou Prešova (0:5) mnoho naznačili. Úzky káder hráčov sa ešte viac oslabil odchodom bratov Partilovcov na brigádu do zahraničia a aj zranenie

klúčového hráča Eliáša nepridalo na dobrej pohode. Samotná súťaž mala v auguste päť kôl, z toho tri zápasy boli na domácej pôde. Celková bilancia je akoby vystrihnutá z amerického hororu. Päť zápasov, žiaden bod a žiadny strelený gól. To je bilancia, ktorú v doterajšej histórii III. ligy nezaznamenalo ani jedno družstvo. A ďalšia perspektíva? Začína hrať Eliáš, vrátia sa Partilovci, z hostovania, príde Vojta, bude to stačiť? Hovorí sa o príchode mladých hráčov z Prešova. Budú naozaj posilami? Verme, že áno. Avšak toto mužstvo súrne potrebuje „špilmachra“ a dobrého strelca. Len tak môže konkurovať ostatným mužstvám. A už teraz varujeme pred „anglickým týždňom futbalovej smrti“, v ktorom Slovan 11.9. privíta Stropkov, potom štvrtok 15.9. bude hrať opäť doma so Starou Ľubovňou a nakoniec 18.9. nastúpi proti rezerve MFK v Košiciach. Ak Giraltovce ostanú bez bodu môžu sa III. ligou pomaly lúčiť. Bolo by dobré, keby si funkcionári MFK a mesta sadli za spoločný stôl a podali topiacemu sa Slovanu povestnú slamku, ktorej by sa chytil. Zároveň by mohli zachrániť aj životy fanúšikov. Po zápase vo Svidníku sme niektorých videli v predinfarktovom stave. Svoj najlepší zápas odohrali futbalisti Slovana proti Trebišovu, avšak jednogólova prehra nepotešila.

Naopak najväčším sklamaním bol výkon vo Svidníku, kde mohol Slovan prehrať aj vyšším rozdielom. Na oboch stranách hrali starí harcovníci. Domáci Paňko ukázal svojim dlhoročným protihráčom, ako môže skúsený futbalista zariadiť víťazstvo svojho mužstva. Navyše mu súper všetko uľahčil a po celý čas si ho vôbec nevšiml.

MVDr. Miroslav Deutsch

NÁDEJE V KOPAČKÁCH

Starší dorast – III. liga

Solivar - Slovan	2 : 2	/Digoň, P. Čuška/
Slovan - Sabinov	3 : 1	/Digoň, A. Čuška, Horvat/
Čaňa - Slovan	2 : 2	/Digoň 2/
Lok. Košice – Slovan	7 : 0	
Slovan – Ľubotice	1 : 2	/Digoň/

Mladší dorast – III. liga

Solivar -Slovan	2 : 9	/Štinčík 4, M.Partila 2, Čabala, Breja/
Slovan - Sabinov	0 : 2	
Čaňa – Slovan	1 : 0	
Lok. Košice – Slovan	6 : 1	/Cauner/
Slovan – Ľubotice	2 : 0	/Halek, Štičík/

Starší žiaci – II. liga

Slovan - Poprad B	6 : 1
St. Ľubovňa - Slovan	7 : 0
Slovan - Humenné B	5 : 1
Slovan - Vranov B	6 : 1

Mladší žiaci II. liga

Slovan - Poprad B	14 : 0
St. Ľubovňa - Slovan	0 : 7
Slovan - Humenné B	3 : 0 kont.
Slovan – Vranov B	7 : 0

Miroslav Dvorský

30. ROČNÍK JAZDECKÝCH PRETEKOV

14. augusta 2005 Mesto Giraltovce, Mestský jazdecký klub a PD VK s.r.o. zorganizovali v jazdeckom areáli v mestskom parku 30. ročník jazdeckých pretekov v parkúrovom skákaní. Okolo 2 000 divákov sledovalo viac ako 100 koní, ktoré súťažili v skupine „Z“ o cenu primátora mesta a riaditeľa pretekov. Prijemná atmosféra, výborná úroveň súťaže, veľký záujem verejnosti zaväzujú organizátorov, aby tieto preteky boli organizované aj v ďalších ročníkoch. Veď máme v našom meste vybudovaný veľmi pekný parkúr na ktorom, vzhľadom na to, že spĺňa podmienky, sa môžu organizovať Majstrovstva juniorov a kadetov.

Výsledky:

Skok „Z“ /43 jazdcov/

- 1.P. Jurčíšínová – Samantha (JK Knapíková Dlhá Lúka)
- 2.V. Ivanov – Doly (Agrospol Košice)
- 3.J. Novotný – Franto (JK Novotný Abrahámovce)
- 4.K.Budzinová – Persil (JK Giraltovce)
- 5.V. Grobárová – Ramido (JK Knapíková Dlhá Lúka)
6. I. Mihnárová – Sen (JK Mihnárik Prešov)

Skok „ZM“ – pre mladých jazdcov

- 1.J. Novotný ml. – Carissimo (JK Novotný Abrahámovce)
- 2.M. Paľová – Persil (JK Giraltovce)
- 3.J. Novotný ml. – Lord (JK Novotný Abrahámovce)
4. P. Korvínová – Deina (JaRK Poprad)
- 5.M. Cigán – Romy (JMC Lužany)
6. K. Mihoková – Viarella (JK Novotný Abrahámovce)
7. V. Kolesarová – Mendy (JK Acer Mlynica)

Skok „ZL“ /51 jazdcov/

- 1.J. Kovalčík – Kelly (JK Kovalčík Vrbov)
- 2.V. Ivanov – Bacardi (Agrospol Košice)
- 3.V. Ivanov – Loreal (Agrospol Košice)
- 4.A.. Valentová – Kinttser (Agrospol Košice)
- 5.M. Bobulská – Livorno (JK Kiara Košice)
- 6.J. Rindošová – J.R. (JR Františka Kindoša Fulianka)

Skok „L“ /21 jazdcov/

1. J. Novotný – Lord (JK Novotný Abrahámovce)
2. V. Ivanov – Bacardi (Agrospol Košice)
3. J. Husár – Calypsa (JaRK Poprad)
4. J. Valnčíková – Syna Samatha (JK Spiš. Tomášovce)
5. M. Cigánová – Tea (JMC Lužany)
6. J. Kovalčík – Kelly (JK Kovalčík Vrbov)

Alena Kmecová

INZERCIA

REALITNÁ KANCELÁRIA

Majetkovo-právne vysporiadanie nehnuteľností

kúpa, predaj, prenájom nehnuteľností
vypracovanie všetkých typov zmlúv (darovacie, kúpne, zámenné...)
návrhy na prejednanie novoobjaveného majetku
žiadosti o zápis do katastra nehnuteľností (návrh na vklad do KN)
vyjadrenia ako podklad na vydanie notárskeho osvedčenia o vydržaní
zabezpečenie služieb znalca, geodeta, notára

pobočka: Ul. kpt. Nálepku 121, Giraltovce
zodp. zástupca: Bc. Tatiana Sabanošová
kontakt: 0905 225 877
stránkový deň: štvrtok od 8.00hod. do 16.00 hod.

Firma AUTO AZ vykupuje na Ul. kpt. Nálepku 120, staré autobatérie 1 kg-1,50 Sk.

V dňoch pondelok - piatok od 17,00 – 19,00 hod.

Z redakčného stola

Táto jar a leto nás všetkých postavili pred nepríjemne sa opakujúcu realitu. S takmer pravidelnou presnosťou sa opakujú povodne. V noci nás prebudí varovanie našich „radných“, aby sme zachraňovali veci i zvieratá pred blížiacou sa veľkou vodou. Spomenieme si vtedy, že v ohrození je náš priateľ, príbuzný, známy alebo jednoducho náš spoluobčan? Alebo si alibisticky povieme: nás sa to netýka, veď bývame, našťastie, na kopci. Nešťastia by mali ľudí zblížovať, prebúdzat' v nich pocit solidarity, ochoty pomôcť. A to aj keď ide o ľudí vo vzdialenejších krajinách. Aj tu je možné prispieť aspoň nejakou korunou. Veď nabudúce sa v role potrebného môžeme ocitnúť práve my.

Redakcia

Oprava:

Na margo letného dvojčísła sa chce redakcia ospravedlniť za väčšie množstvo chýb v jednotlivých článkoch s vysvetlením, že korektúra nebola vo všetkých príspevkoch z časových dôvodov.

Redakcia